STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
YVESE BOTA
přednesené dne 11. září 2007 [1]

1. „Vážený pane předsedo,

vážení pánové soudci,

Věc, na niž se dnes zaměřuje naše pozornost, se týká použití ustanovení Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli [ESUO [2]] věnovaných podporám […]

[…]

Důležité je […] vyřešit problém systematického rozlišení mezi zákazy stanovenými v čl. 4 písm. c) [UO] na jedné straně a ustanoveními článku 67 [UO] na straně druhé. Vážení pánové, jak jistě víte, jedná se o problém, jehož řešení se již dávno pokoušeli nalézt ti, kdo prováděli výklad Smlouvy o ESUO. […]

[…]“ [3]

2. Generální advokát Roemer zaměřuje pozornost Soudního dvora na choulostivý problém vymezení rozsahu působnosti článků 4 UO a 67 UO, stejně jako to před ním učinil generální advokát Lagrange ve svém stanovisku ze dne 5. listopadu 1960 k věci De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad [4].

3. Článek 4 písm. c) UO upravuje obecný zákaz státních podpor poskytovaných ocelář-

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Smlouva o ESUO byla podepsána v Paříži dne 18. dubna 1951 Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím a Nizozemským královstvím. Tato smlouva vstoupila v platnost dne 23. července 1952 a byla uzavřena na dobu 50 let. Její doba platnosti skončila dne 23. července 2002.

3 — Stanovisko generálního advokáta Roemera přednesené dne 10. června 1971 k věci Nizozemsko v. Komise, rozsudek ze dne 6. července 1971 (59/70, Recueil, s. 639).

4 — Rozsudek ze dne 23. února 1961 (30/59, Recueil, s. 1).

ským a uhelným podnikům. Pokud jde o článek 67 UO, jeho účelem je zamezit narušování hospodářské soutěže, jež by mohly vyvolávat určité politiky členských států.

4. V projednávané věci je Soudní dvůr opět žádán, aby se vyslovil k dosahu a použitelnosti každého z těchto dvou ustanovení. Ačkoli je tato právní otázka předmětem diskuzí již velmi dlouhou dobu, Soudní dvůr ji dle mého názoru nikdy výslovně neřešil.

5. Otázka, která v projednávaném sporu vyvstává, odráží dva problémy, s nimiž se potýkali zakladatelé ESUO při zavádění vlastního režimu kontroly státních podpor a při jeho uvádění do praxe.

6. První problém je spjat se zásadně dynamickou povahou společného trhu zavedeného Pařížskou smlouvou. Obecný zákaz státních podpor stanovený v čl. 4 písm. c) UO tak musel být přizpůsoben potřebám politiky, která musela především čelit strukturálním problémům ekonomiky uhelného a ocelářského průmyslu. Za tímto účelem přijala Komise Evropských společenství jednotlivé kodexy podpor ocelářskému průmyslu [5].

7. Druhý problém souvisí s částečnou integrací, kterou uskutečnila Smlouva o ESUO. Jejím podpisem se členské státy vzdaly svých pravomocí týkajících se zřizování a fungování ocelářského a uhelného trhu, ponechaly si však odpovědnost za svou celkovou hospodářskou politiku. Článek 67 UO tak umožňoval koordinaci těchto jednotlivých politik s cílem ochránit společný trh před jakýmkoli narušením hospodářské soutěže. Vznik Evropského hospodářského společenství (EHS) [6] dne 25. března 1957 nicméně změnil daný stav. Zřízení tohoto nového společenství nastolilo otázku koexistence obou těchto právních řádů, ESUO a ES a otázku koordinace jejich systému kontroly státních podpor.

8. Tento spor nastoluje též další otázku, která jde spíše napříč oběma režimy kontroly státních podpor ESUO a ES, protože překlenuje jejich rozdílnosti. Problém je spjat s dodržováním zásady právní jistoty a zásady ochrany legitimního očekávání, jakmile

5 — V následujících úvahách upřesním, co představuje kodex podpor ocelářskému průmyslu.

6 — Které se stalo Evropským společenstvím (ES) na základě Smlouvy o Evropské unii.

Komise vnitrostátním orgánům nařídí, aby požadovaly navrácení podpor, které byly určitému podniku poskytnuty protiprávně.

9. V projednávané věci přijaly německé orgány dne 5. srpna 1971 zákon směřující k podpoře rozvoje oblasti podél hranic s bývalou Německou demokratickou republikou a bývalou Československou republikou (dále jen „Zonenrandgebiet“) [7]. Tento zákon stanovil daňové pobídky pro investice podniků v regionech nacházejících se v této oblasti. Uvedený zákon, jakož i jeho postupné novely byly schváleny Komisí na základě článků 87 ES a 88 ES.

10. Ocelářský podnik Salzgitter AG – Stahl und Technologie [8] využil na základě ZRFG [9] zvláštních odpisů a rezerv osvobozených od daně. Rozhodnutím 2000/797/ESUO Komise prohlásila, že sporná opatření jsou státními podporami neslučitelnými se společným trhem uhlí a oceli (článek 1), a nařídila Spolkové republice Německo, aby požadovala navrácení podpor, které byly protiprávně poskytnuty společnosti Salzgitter (články 2 a 3) [10].

11. Toto rozhodnutí bylo napadeno žalobou na neplatnost podanou společností Salzgitter k Soudu prvního stupně Evropských společenství. Soud ve svém rozsudku ze dne 1. července 2004, Salzgitter v. Komise [11] částečně zrušil sporné rozhodnutí s tím, že Komise nemohla požadovat navrácení podpor poskytnutých podniku, který byl jejich příjemcem, jelikož tím porušila zásadu právní jistoty.

12. Proti tomuto rozsudku byly k dnešnímu dni podány dva kasační opravné prostředky.

13. Hlavní kasační opravný prostředek, který podala Komise, směřuje ke zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž byla tímto rozsudkem zrušena ustanovení sporného rozhodnutí týkající se dotčených podpor. Nastoluje zejména tři otázky.

14. U první z nich jde o to, zda použitelný právní rámec a zejména povinnost oznamovat tyto podpory jsou dostatečně jasné.

7 — Zonenrandförderungsgesetz, dále jen „ZRFG“.

8 — Dále jen „Salzgitter“, „příjemce podpory“ nebo „podnik, který je příjemcem podpory“.

9 — Dále jen „sporné podpory“ nebo „dotčené podpory“.

10 — Rozhodnutí ze dne 28. června 2000 týkající se státní podpory poskytnuté Spolkovou republikou Německo společnostem Salzgitter AG, Preussag Stahl AG a ocelářským dceřiným společnostem skupiny, dnes seskupeným pod názvem Salzgitter AG – Stahl und Technologie (SAG) (Úř. věst. L 323, s. 5, dále jen „sporné rozhodnutí“).

11 — T-308/00, Recueil, s. II-1933 (dále jen „napadený rozsudek“).

15. Druhá se týká přístupu, jaký Komise zaujala v rámci svého poslání kontrolovat státní podpory. Otázkou je, zda tento orgán při výkonu svých správních pravomocí porušil povinnost řádné péče, která mu přísluší, když při posuzování dokumentů předložených podnikem, který byl příjemcem podpory, nekonstatoval, že dotčené podpory nebyly oznámeny, a nezačal podle toho konat.

16. Třetí otázka se týká dodržování zásad právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, jakmile Komise nařídí navrácení protiprávně poskytnutých podpor. Otázkou je, zda za konkrétních okolností projednávané věci, tak jak je zjistil Soud, byla Komise oprávněna požadovat navrácení dotčených podpor, aniž by tím porušila zásadu právní jistoty. Soudní dvůr se musí zejména vyjádřit k tomu, zda úkony nebo jednání Komise mohly u podniku, který byl příjemcem podpory, vzbudit takové legitimní očekávání, které by Komisi znemožňovalo uložit Spolkové republice Německo, aby nařídila navrácení podpor, a společnosti Salzgitter, aby je vrátila.

17. Vzájemný kasační opravný prostředek, který podala společnost Salzgitter, směřuje ke zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž byly tímto rozsudkem zamítnuty žalobní důvody směřující ke zrušení, které se týkaly kvalifikace dotčených podpor a jejich slučitelnosti se společným trhem. Spolková republika Německo vstupuje do řízení jako vedlejší účastnice na podporu tohoto kasačního opravného prostředku.

18. V rámci uvedeného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter zpochybňuje analýzu Soudu ohledně dosahu a použitelnosti článků 4 UO a 67 UO. Soudní dvůr je zejména dotazován na to, zda je čl. 4 písm. c) UO použitelný na podporu poskytnutou ocelářskému podniku, je-li tato podpora součástí obecného režimu podpor, který byl předtím schválen Komisí na základě Smlouvy o ES, nebo zda se na provedení tohoto opatření vztahuje článek 67 UO.

19. V tomto stanovisku zaprvé navrhnu zamítnutí vzájemného kasačního opravného prostředku společnosti Salzgitter. Objasním, proč se Soud dle mého názoru nedopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise byla oprávněna vycházet z čl. 4 písm. c) UO, a prohlásit tak dotčené podpory za neslučitelné se společným trhem uhlí a oceli ESUO, a když měl dále za to, že Komise ve sporném rozhodnutí zcela splnila svou povinnost uvést odůvodnění.

20. Zadruhé navrhnu, aby Soudní dvůr vyhověl kasačnímu opravnému prostředku podanému Komisí. V následujících úvahách budu totiž argumentovat, že se Soud

dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že povinnost oznámit dotčené podpory jasně nevyplývala z použitelného právního rámce. Vysvětlím, proč se domnívám, že tato povinnost byla jasná a bezpodmínečná, a proč sporné rozhodnutí Komise v rozsahu, v němž nařizovalo navrácení dotčených podpor, neporušovalo ani zásadu právní jistoty, ani zásadu ochrany legitimního očekávání podniku, který byl příjemcem podpory.

21. S ohledem na tyto skutečnosti Soudnímu dvoru navrhnu, jaké důsledky je nutno z tohoto nesprávného posouzení v projednávané věci vyvodit.

I – Právní rámec

22. Smlouva o ESUO zásadně zakazuje státní podpory ocelářským podnikům. V článku 4 písm. c) stanoví, že se společným trhem uhlí a oceli jsou neslučitelné, a v důsledku toho zakázané podle uvedené Smlouvy „subvence nebo podpory poskytované státy nebo zvláštní poplatky ukládané státy v jakékoli formě“.

23. Článek 67 UO zní takto:

„1. Každé opatření některého členského státu, které by mohlo mít citelný vliv na podmínky soutěže v uhelném a ocelářském průmyslu, musí příslušná vláda hlásit [Komisi].

2. Je-li opatření takové povahy, že by podstatným zvětšením rozdílů mezi výrobními cenami dosaženým jinak než změnou výnosů mohla vyvolat vážné porušení rovnováhy, může [Komise] po konzultaci s Poradním výborem a s Radou učinit tato opatření:

– Jestliže opatření tohoto státu má škodlivé účinky pro uhelné a ocelářské podniky podléhající pravomoci téhož státu, může jej [Komise] zmocnit, aby těmto podnikům poskytl podporu, jejíž výše, podmínky a trvání se stanoví v dohodě s Komisí […]

– Jestliže opatření tohoto státu má škodlivé účinky pro uhelné a ocelářské podniky podléhající pravomoci jiných členských států, dá mu [Komise] doporučení zaměřená k tomu, aby zjednal nápravu za

pomoci opatření, jež bude sám pokládat za nejlépe slučitelná se svou vlastní hospodářskou rovnováhou.

3. Jestliže opatření tohoto státu zmenšuje rozdíly mezi výrobními cenami a přináší přitom zvláštní výhody nebo ukládá zvláštní břemena uhelným a ocelářským podnikům podléhajícím jeho pravomoci v poměru k jiným průmyslovým odvětvím téhož státu, je [Komise] oprávněna dát po konzultaci s Poradním výborem a s Radou tomuto státu potřebná doporučení."

24. Podle čl. 95 prvního pododstavce UO může Komise na základě souhlasného názoru Rady schváleného jednomyslně a po konzultaci s Poradním výborem vydat rozhodnutí nebo doporučení „[v]e všech případech […] smlouvou nepředvídaných, kdy se [toto] rozhodnutí nebo [toto] doporučení […] jeví nezbytným k tomu, aby v chodu společného trhu uhlí a oceli bylo v souladu s ustanoveními článku 5 dosaženo některého z cílů Společenství, jak jsou vytyčeny v článcích 2, 3 a 4". Podle čl. 95 druhého pododstavce UO může uvedené rozhodnutí nebo uvedené doporučení vydané stejným způsobem stanovit případně použitelné sankce.

25. Krom toho čl. 95 třetí pododstavec UO stanoví, že „jestliže zkušeností zjištěné nepředvídané obtíže ve způsobech provádění […] smlouvy anebo hluboká změna hospodářských či technických podmínek dotýkající se přímo společného trhu uhlí a oceli si nezbytně vyžádají změnu pravidel týkajících se výkonu pravomoci svěřené [Komisi], budou moci být v této pravomoci provedeny potřebné změny, aniž by se však mohly dotknout ustanovení článků 2, 3 a 4 nebo poměru mezi pravomocí svěřenou jednak [Komisi], jednak jiným orgánům Společenství". Podle čl. 95 čtvrtého pododstavce UO tyto změny budou předmětem návrhů sestavených ve vzájemné dohodě Komisí a Radou a budou předloženy Soudnímu dvoru k posudku.

26. Právě na základě čl. 95 prvního a druhého pododstavce UO vydala Komise sérii šesti obecně závazných rozhodnutí obecně nazývaných „kodexy podpor ocelářskému průmyslu".

27. Cílem těchto kodexů bylo reagovat na krizi, která procházela napříč ocelářským odvětvím Společenství, a to tak, že povolovaly poskytování státních podpor ocelářským podnikům v taxativně vymezených případech, čímž se odchylovaly od přísného a absolutního zákazu zakotveného v čl. 4

písm. c) UO. Uvedené kodexy byly následně několikrát pozměněny v závislosti na konjunkturálních potížích na trhu.

28. Tyto kodexy stanoví podmínky, za nichž může členský stát poskytnout podpory ocelářskému průmyslu, které budou slučitelné s řádným fungováním společného trhu. Vymezují pojem „podpory ocelářskému průmyslu“, stanoví podmínky jejich poskytování a upravují procesní pravidla, pokud jde o jejich oznamování Komisi. Na podpory, které nespadají do rozsahu působnosti některého z kodexů, se nadále vztahuje obecný zákaz zakotvený v čl. 4 písm. c) UO.

29. První kodex podpor ocelářskému průmyslu byl zaveden rozhodnutím Komise č. 257/80/ESUO [12]. Byl použitelný až do 31. prosince 1981. V souladu se čtvrtým bodem odůvodnění tohoto prvního kodexu bylo jeho účelem zavedení režimu povolujícího poskytování specifických podpor ocelářskému průmyslu v taxativně vymezených případech, nicméně použití obecných a regionálních režimů podpor na ocelářský průmysl zůstalo pod kontrolou Komise na základě článku 67 UO a článků 87 ES a 88 ES [13].

30. První kodex byl nahrazen druhým kodexem podpor ocelářskému průmyslu, který byl zaveden rozhodnutím Komise č. 2320/81/ESUO [14] a byl použitelný do 31. prosince 1985. Tento druhý kodex upravuje přísnější pravidla, která stanoví postupné odstraňování podpor. Zavádí celkový systém Společenství zajišťující jednotné zacházení s „[v]eškerými podporami ocelářskému průmyslu financovanými členským státem nebo z veřejných zdrojů v jakékoli formě a bez ohledu na to, zda jsou specifické či nikoli“ [15]. *(neoficiální překlad)*

31. Dne 1. ledna 1986 vstoupil v platnost třetí kodex podpor ocelářskému průmyslu [16]. Právě od tohoto data Komise vytýká Spolkové republice Německo poskytnutí dotčených podpor.

32. Podle čl. 1 odst. 1 tohoto třetího kodexu „[v]eškeré podpory ocelářskému průmyslu financované členským státem, jakož i územními celky nebo z veřejných zdrojů v jakékoli formě a bez ohledu na to, zda jsou specifické,

12 — Rozhodnutí ze dne 1. února 1980 zavádějící pravidla Společenství pro specifické podpory ocelářskému průmyslu (Úř. věst. L 29, s. 5, dále jen „první kodex“).

13 — Viz také článek 1 prvního kodexu.

14 — Rozhodnutí ze dne 7. srpna 1981 zavádějící pravidla Společenství pro podpory ocelářskému průmyslu (Úř. věst. L 228, s. 14), ve znění rozhodnutí Komise č. 1018/85/ESUO ze dne 19. dubna 1985 (Úř. věst. L 110, s. 5, dále jen „druhý kodex“).

15 — Viz čl. 1 odst. 1 druhého kodexu.

16 — Rozhodnutí Komise č. 3484/85/ESUO ze dne 27. listopadu 1985 zavádějící pravidla Společenství pro podpory ocelářskému průmyslu (Úř. věst. L 340, s. 1, dále jen „třetí kodex“).

či nikoli, lze považovat za podpory Společenství, a tedy za slučitelné s řádným fungováním společného trhu, pouze pokud jsou v souladu s ustanoveními článků 2 až 5 [17]“. *(neoficiální překlad)*

33. Článek 6 odst. 1 uvedeného kodexu zní následovně:

„Komise je včas informována, aby mohla předložit vyjádření o záměrech na zavedení nebo změnu podpor uvedených v článcích 2 až 5. Za stejných podmínek je informována o záměrech, kterými mají být na odvětví ocelářského průmyslu použity režimy podpor, o nichž již rozhodla na základě ustanovení Smlouvy o EHS […]“ *(neoficiální překlad)*

34. Podle čl. 6 odst. 2 třetího pododstavce je Komise rovněž informována o veškerých návrzích finančních opatření (jako je nabytí podílů, vklad do kapitálu nebo obdobná opatření) členských států, územních celků nebo orgánů využívajících pro tento účel veřejné zdroje ve prospěch ocelářských podniků. Komise určuje, zda tato opatření obsahují prvky podpory a posoudí případně jejich slučitelnost s ustanoveními článků 2 až 5 tohoto třetího kodexu.

35. Po skončení platnosti tohoto třetího kodexu, tj. dne 31. prosince 1988, vstoupil v platnost čtvrtý a pak pátý kodex podpor ocelářskému průmyslu [18].

36. Stejně jako třetí kodex podpor ocelářskému průmyslu se tyto kodexy použijí na veškeré podpory ocelářskému průmyslu financované členským státem bez ohledu na to, zda jsou specifické, či nikoli. Upravují stejná procesní pravidla, pokud jde o oznamování finančních opatření, která mají členské státy v úmyslu přijmout ve prospěch podniků z ocelářského odvětví.

37. Kodex podpor ocelářskému průmyslu použitelný v případě, kdy Komise zahájí řízení, je šestý a zároveň poslední z řady kodexů. Byl zaveden rozhodnutím Komise č. 2496/96/ESUO [19]. Uvedený kodex byl použitelný od 1. ledna 1997 do 22. července 2002.

17 — Články 2 až 5 třetího kodexu upřesňují podmínky poskytování podpor na výzkum a vývoj, ochranu životního prostředí, uzavření ocelářských zařízení a konečně regionálních podpor na investice.

18 — Rozhodnutí Komise č. 322/89/ESUO ze dne 1. února 1989 zavádějící pravidla Společenství pro podpory ocelářskému průmyslu (Úř. věst. L 38, s. 8, dále jen „čtvrtý kodex“) a rozhodnutí Komise 3855/91/ESUO ze dne 27. listopadu 1991 zavádějící pravidla Společenství pro podpory ocelářskému průmyslu (Úř. věst. L 362, s. 57, dále jen „pátý kodex“).

19 — Rozhodnutí ze dne 18. prosince 1996 zavádějící pravidla Společenství pro podpory ocelářskému průmyslu (Úř. věst. L 338, s. 42, dále jen „šestý kodex“).

38. Článek 1 tohoto šestého kodexu nazvaný „Zásady“ stanoví:

„1. Podpory ocelářskému průmyslu financované členským státem, územními celky nebo z veřejných zdrojů v jakékoli formě a bez ohledu na to, zda jsou specifické či nikoli, lze považovat za podpory Společenství, a tedy za slučitelné s řádným fungováním společného trhu, pouze pokud jsou v souladu s ustanoveními článků 2 až 5 [20].

[…]

3. Podpory uvedené v tomto rozhodnutí mohou být poskytnuty pouze po skončení postupů upravených v článku 6 a nelze je po 22. červenci 2002 vyplácet.“ *(neoficiální překlad)*

39. Článek 6 uvedeného kodexu nazvaný „Postup“ stanoví, že každý záměr na zavedení podpor uvedených v článcích 2 až 5 kodexu a každý záměr na převod veřejných zdrojů ve prospěch ocelářských podniků musejí být oznámeny Komisi, která posoudí jejich slučitelnost se společným trhem. Na základě čl. 6 odst. 4 prvního pododstavce šestého kodexu mohou být navrhovaná opatření provedena pouze se souhlasem Komise a v souladu s podmínkami, které stanoví.

40. Článek 6 odst. 5 šestého kodexu stanoví, že pokud po předběžném zkoumání Komise usoudí, že finanční opatření může představovat státní podporu, nebo má pochybnosti o slučitelnosti této podpory s ustanoveními kodexu, informuje o tom dotyčný členský stát a vyzve zúčastněné strany a ostatní členské státy, aby jí předložily svá vyjádření. Jestliže poté, co obdržela vyjádření a poskytla dotyčnému členskému státu příležitost na ně odpovědět, Komise shledá, že předmětné opatření představuje podporu neslučitelnou z hlediska pravidel kodexu, přijme rozhodnutí nejpozději tři měsíce po obdržení informací nezbytných pro posouzení dotčené podpory. Pokud se členský stát uvedenému rozhodnutí nepodrobí, použijí se ustanovení článku 88 ES.

41. Od skončení platnosti Smlouvy o ESUO, tj. od 23. července 2002, se na posuzování podpor poskytovaných ocelářským i uhelným podnikům vztahují pravidla Smlouvy o ES.

20 — Články 2 až 5 tohoto kodexu upřesňují podmínky poskytování podpor na výzkum a vývoj, ochranu životního prostředí, uzavření ocelářských zařízení a regionálních podpor upravených obecnými režimy ve prospěch podniků v Řecku.

II – Skutkový základ sporu

42. Společnost Salzgitter je ocelářský podnik, který spadá do rozsahu působnosti Smlouvy o ESUO [21].

A – *Daňová opatření upravená v ZRFG*

43. V Německu byl ZRFG přijat dne 5. srpna 1971.

44. Tento zákon byl stejně jako jeho pozdější změny schválen Komisí po přezkumu opatření, která jsou v něm stanovena, z hlediska článků 87 ES a 88 ES [22]. Uvedený zákon se použil na všechna hospodářská odvětví. Jednalo se tedy o obecný režim podpor, které nebyly specifické pro odvětví uhlí a oceli. Platnost ZRFG skončila v roce 1995.

45. Článek 3 tohoto zákona upravoval daňové pobídky formou zvláštních odpisů a rezerv osvobozených od daně u investic uskutečněných v jakémkoli závodu jakéhokoli podniku umístěném podél Zonenrandgebiet. Zvláštní odpisy umožňovaly podnikům, které byly příjemci podpory, zanést do rozvahy z titulu investic, na něž mohou být poskytnuty subvence, v prvním roce nebo v letech následujících po těchto investicích podniků odpisy vyšší než odpisy předvídané obecnou úpravou. To znamenalo pro tyto podniky snížení základu daně, a tedy vyšší objem peněžní hotovosti pro první rok nebo roky po investicích, čímž jim bylo poskytnuto zvýhodnění, pokud jde o hotovostní tok. Podobné zvýhodnění uvedené podniky rovněž získaly prostřednictvím rezerv osvobozených od daně. Zvláštní odpisy a rezervy osvobozené od daně nebylo nicméně možné uplatnit současně.

46. Článek 3 ZRFG se použil bez rozdílu na všechna odvětví činnosti, na všechny typy investic, ať již do movitých, či nemovitých věcí, a na všechny podniky bez ohledu na jejich velikost, činnost nebo sídlo. Nicméně kogentní podmínkou pro možnost využití opatření stanovených v uvedeném článku 3 bylo, že závody, v nichž se investice prováděly, se musely nacházet v Zonenrandgebiet.

21 — Podle článku 80 UO se podniky, na něž se vztahuje pravomoc Společenství, rozumí podniky, které vyvíjejí výrobní činnost v oboru uhlí a oceli. V projednávané věci vyrábí společnost Salzgitter produkty uvedené v příloze I Smlouvy o UO.

22 — Úř. věst. 1993, C 3, s. 3.

B – *Zahájení přezkumného řízení podle čl. 6 odst. 5 šestého kodexu a přijetí sporného rozhodnutí*

47. Poté, co Komise objevila v účetní závěrce společnosti Preussag Stahl AG, jedné ze společností současné skupiny Salzgitter AG, že jí byly mezi lety 1986 a 1995 poskytnuty četné podpory na základě článku 3 ZRFG, vyrozuměla Spolkovou republiku Německo dopisem ze dne 3. března 1999 o svém rozhodnutí zahájit postup upravený v čl. 6 odst. 5 šestého kodexu ohledně subvencí přiznaných a poskytnutých tímto členským státem společnosti Salzgitter AG [23].

48. Dne 28. června 2000 Komise přijala sporné rozhodnutí na základě čl. 4 písm. c) UO a šestého kodexu.

49. V článku 1 tohoto sporného rozhodnutí Komise konstatovala, že podpory poskytnuté společnosti Salzgitter na základě článku 3 ZRFG formou zvláštních odpisů a rezerv osvobozených od daně ve výši odpovídající základu umožňujícímu poskytnutí subvencí, činícímu jeden 484 miliony a druhý 367 milionů DEM, představují státní podpory neslučitelné se společným trhem.

50. V souladu s články 2 a 3 uvedeného sporného rozhodnutí nařídila Komise Spolkové republice Německo, aby zajistila vrácení podpory společností Salzgitter.

III – Řízení před Soudem a napadený rozsudek

51. Návrhem doručeným kanceláři Soudu dne 21. září 2000 podala společnost Salzgitter žalobu na neplatnost sporného rozhodnutí. Usnesením předsedy čtvrtého rozšířeného senátu Soudu ze dne 29. března 2001 bylo Spolkové republice Německo povoleno vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání společnosti Salzgitter [24].

52. Podnik, který byl příjemcem podpory, uvedl na podporu své žaloby osm žalobních důvodů směřujících ke zrušení. Soud posoudil první, druhý, třetí a sedmý žalobní důvod, načež sporné rozhodnutí částečně zrušil.

53. *Prvním žalobním důvodem* společnost Salzgitter vytýkala Komisi, že neprávem

23 — Úř. věst. C 113, s. 9.

24 — Usnesení Soudu ze dne 29. března 2001, Salzgitter v. Komise (T-308/00, nezveřejněné ve Sbírce rozhodnutí).

kvalifikovala zvláštní odpisy a rezervy osvobozené od daně upravené článkem 3 ZRFG jako státní podpory. Soud tento žalobní důvod zamítl s tím, že dotčená daňová opatření skutečně představují státní podpory ve smyslu čl. 4 písm. c) UO.

54. *Svým druhým žalobním důvodem* vytýkala Salzgitter Komisi, že se dopustila nesprávného výkladu čl. 4 písm. c) UO a článku 67 UO, zejména nesprávného posuzování jejich rozsahu působnosti. Soud tento žalobní důvod zamítl na základě odůvodnění obsaženého v bodech 103 až 118 napadeného rozsudku. Soud nejprve na základě judikatury Soudního dvora popsal dosah obou těchto ustanovení a poté připomněl, že čl. 4 písm. c) UO a článek 67 UO se každý týkají jiné oblasti, přičemž posledně uvedený článek se na oblast státních podpor nevztahuje.

55. V bodech 112 až 115 napadeného rozsudku Soud dále zdůraznil, že nejistota ohledně vývoje rozhodovací praxe Komise na tomto stavu věci nic nemění. V bodě 115 napadeného rozsudku zejména upřesňuje, že jestliže se kodexy počínaje druhým kodexem podpor ocelářskému průmyslu týkají všech podpor ocelářskému průmyslu bez ohledu na to, zda jsou specifické pro odvětví uhlí a oceli, či nikoli, toto zpřesnění má pouze za cíl navrátit čl. 4 písm. c) UO jeho původní dosah, neboť toto ustanovení nezakládá žádné rozlišení mezi druhy podpor, které podřizuje svému zákazu.

56. Soud v bodě 117 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise ve sporném rozhodnutí správně posoudila, že se použije čl. 4 písm. c) UO, nikoli však článek 67 UO, a v bodě 118 napadeného rozsudku druhý žalobní důvod zamítl.

57. *Svým třetím žalobním důvodem směřujícím ke zrušení* vytýkala společnost Salzgitter Komisi, že neposoudila z úřední povinnosti ve smyslu článku 95 UO, zda mohou být dotčená daňová opatření prohlášena za slučitelná se společným trhem. Soud tento žalobní důvod zamítl, přičemž v bodech 136 až 147 napadeného rozsudku uvedl, že se Komise v rámci zkoumání použitelnosti článku 95 UO nedopustila žádného zjevně nesprávného posouzení.

58. *Svým čtvrtým a pátým žalobním důvodem směřujícím ke zrušení* společnost Salzgitter Komisi vytýkala, že se dopustila nesprávného posouzení, pokud jde o kvalifikaci určitých investičních projektů. V rámci *šestého žalobního důvodu* tvrdila, že se Komise dopustila také nesprávného posouzení při vymezování určující aktualizační sazby. Soud se těmito žalobními důvody nezabýval.

59. V *rámci sedmého žalobního důvodu směřujícího ke zrušení* společnost Salzgitter uvedla, že Komise porušila zásadu právní jistoty tím, že Spolkové republice Německo nařídila požadovat navrácení podpor pro-

hlášených za neslučitelné se společným trhem. Soud nejprve v bodě 161 napadeného rozsudku rozhodl, že neexistence promlčecí lhůty nebo předběžné neoznámení dotčených podpor nevylučují možnost, že se Komise dopustila porušení zásady právní jistoty. V bodě 163 tohoto rozsudku rovněž zdůraznil, že společnost Salzgitter nemohla být činěna odpovědnou za neoznámení těchto podpor, jelikož podnik, který je příjemcem podpory, není institucionálním partnerem Komise v oblasti státních podpor. Dále v bodech 165 a 166 uvedeného rozsudku Soud připomněl, že připustil-li skutečně Soudní dvůr, že se příjemce podpory nemůže dovolávat legitimního očekávání ohledně řádného poskytnutí této podpory, pokud byla tato podpora poskytnuta v rozporu s procesními pravidly, společnost Salzgitter se v projednávané věci nedovolává legitimního očekávání ohledně řádného poskytnutí takové podpory, ale porušení zásady právní jistoty, kterou nelze omezit na podmínky požadované pro vznik legitimního očekávání u příjemce podpor.

60. Soud nejprve v bodech 168 až 173 napadeného rozsudku připomněl vývoj přístupu Komise v rámci prvních tří kodexů podpor ocelářskému průmyslu a v bodě 174 rozhodl, že:

„[…] situace, která vyplynula z přijetí druhého a třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu, [se] vyznačovala následující nejistotou a nedostatkem jasnosti, přičitatelnými Komisi:

– konkludentní charakter částečného zpětvzetí, které bylo tudíž nedostatečně jasné povahy, rozhodnutí Komise obsahujícího nevznesení námitek [ze dne 4. srpna 1971, dále jen „rozhodnutí Komise z roku 1971“];

– dvojsmyslnost, pokud jde o dosah částečného konkludentního zpětvzetí výše uvedeného rozhodnutí o nevznesení námitek, pokud jde o otázku, zda následné použití článku 3 ZRFG mělo být oznámeno jako „záměr“ ve smyslu článku 6 třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu.“

61. Soud dále v bodech 176 až 179 napadeného rozsudku uvedl zvláštní povinnosti, které Komise uložila ocelářským podnikům, aby dokázaly čelit krizi v odvětví. Tyto podniky měly sdělovat útvarům Komise informace o své produkci oceli a o svých investicích v rámci režimů dohledu zavedených Komisí. Soud v tomto ohledu poznamenal, že mezi těmito různými režimy existuje právní vztah, a uvedl, že Komise byla při zkoumání dokumentů předaných podniky nutně vedena k tomu, aby ověřila, zda udržení

nebo zvýšení výrobních kapacit nevyplývalo z nepovolených státních podpor. Za těchto podmínek a s ohledem na informace poskytnuté společností Salzgitter od roku 1988 Soud dospěl k názoru, že Komise měla zjistit a konstatovat neoznámení dotčených podpor a začít podle toho konat. Rovněž připomněl, že Komise znovu přezkoumala režim podpor stanovený ZRFG v roce 1988 a přijala v prosinci roku 1988 rozhodnutí o nevznesení námitek na základě Smlouvy o ES.

62. V bodě 180 napadeného rozsudku tedy Soud dovodil následující:

„Situace nejistoty a nejasnosti popsaná v bodě 174 […] společně s dlouho trvajícím nedostatkem reakce Komise bez ohledu na vědomosti, které měla o podporách využívaných [společností Salzgitter], tak vytvořila v rozporu s povinností řádné péče uložené tomuto orgánu situaci dvojznačného charakteru, kterou měla Komise objasnit před tím, než mohla podniknout jakékoli kroky směřující k uložení vrácení již poskytnutých podpor (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 1970, Komise v. Francie, 26/69, Recueil, s. 565, body 28 až 32).“

63. V bodě 181 napadeného rozsudku Soud konstatoval, že Komise takové objasnění neprovedla, a v bodě 182 tohoto rozsudku dospěl k závěru, že Komise nemohla požadovat vrácení podpor poskytnutých společnosti Salzgitter mezi lety 1986 a 1995, aniž by porušila zásadu právní jistoty.

64. Soud v důsledku toho v bodě 183 uvedeného rozsudku sedmému žalobnímu důvodu vyhověl a zrušil články 2 a 3 sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž ukládaly Spolkové republice Německo, aby zajistila navrácení podpor neoprávněně poskytnutých společnosti Salzgitter.

65. Za těchto podmínek Soud v bodě 184 napadeného rozsudku dospěl k tomu, že není namístě rozhodnout o žalobních důvodech, které se v podstatě vztahují ke snížení a výpočtu výše podpor, které mají být vráceny. Soud krom toho zamítl osmý žalobní důvod směřující ke zrušení, který vycházel z nedostatku odůvodnění sporného rozhodnutí. Měl totiž za to, že soudní přezkum, který provedl při posouzení prvních tří žalobních důvodů uplatněných společností Salzgitter, dostatečně prokázal, že tato povinnost byla Komisí dodržena.

IV – Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastnic řízení

66. Návrhem došlým kanceláři Soudního dvora dne 23. září 2004 podala Komise tento

kasační opravný prostředek. Navrhuje, aby byl napadený rozsudek zrušen, aby byla věc vrácena Soudu a konečně aby byla společnosti Salzgitter uložena náhrada nákladů řízení.

67. Společnost Salzgitter navrhuje, aby byl kasační opravný prostředek zamítnut. Krom toho ve svém vzájemném kasačním opravném prostředku navrhuje, aby byl napadený rozsudek zrušen v rozsahu, v němž Soud částečně zamítl její žalobu v prvním stupni, a aby byl dále zrušen článek 1 sporného rozhodnutí. Společnost Salzgitter rovněž žádá Soudní dvůr, aby Komisi uložil náhradu nákladů za oba stupně řízení.

68. Spolková republika Německo, která vystupuje jako vedlejší účastnice na podporu kasační odpovědi a vzájemného kasačního opravného prostředku podaného společností Salzgitter, navrhuje zamítnutí hlavního kasačního opravného prostředku, zrušení napadeného rozsudku v rozsahu, v němž byla tímto rozsudkem zamítnuta žaloba společnosti Salzgitter v prvním stupni, a konečně zrušení článku 1 sporného rozhodnutí.

69. Kasační opravné prostředky podané proti napadenému rozsudku nastolují ve své podstatě dva právní problémy.

V – K vzájemnému kasačnímu opravnému prostředku

70. Podstatou hlavního kasačního opravného prostředku Komise je, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že s ohledem na zvláštní okolnosti projednávané věci porušila zásadu právní jistoty tím, že Spolkové republice Německo nařídila požadovat navrácení podpor neoprávněně poskytnutých společnosti Salzgitter.

71. V rámci vzájemného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter tvrdí, že Soud nesprávně vyložil dosah a použitelnost čl. 4 písm. c) UO a článků 67 UO a 95 UO pro účely soudního přezkumu sporného rozhodnutí. Soudu zejména vytýká, že se dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že přezkum sporných podpor spadá do rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO.

72. Vzhledem k tomu, že se otázka, kterou nastoluje vzájemný kasační opravný prostředek, týká právního základu sporného rozhodnutí, domnívám se, že je třeba jej zkoumat před hlavním kasačním opravným prostředkem.

73. Na podporu svého vzájemného kasačního opravného prostředku uplatňuje společnost Salzgitter dva důvody.

74. V rámci prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter zpochybňuje analýzu Soudu týkající se legality sporného rozhodnutí po meritorní stránce. Tvrdí, že Soud v napadeném rozsudku vyložil nesprávně čl. 4 písm. c) UO a články 67 UO a 95 UO.

75. Ve svém druhém důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter tvrdí, že Soud nesprávně posoudil odůvodnění sporného rozhodnutí, které požaduje čl. 5 druhý pododstavec čtvrtá odrážka UO a čl. 15 první pododstavec UO [25].

A – *K prvnímu důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nesprávného právního posouzení při výkladu čl. 4 písm. c) UO a článků 67 UO a 95 UO*

76. První důvod vzájemného kasačního opravného prostředku obsahuje tři části vycházející z nesprávného právního posouzení, jehož se měl Soud dopustit zaprvé ohledně dosahu a použitelnosti čl. 4 písm. c) UO a článku 67 UO, zadruhé ohledně rozsahu pravomocí Komise stanoveného v článku 95 UO a zatřetí ohledně popisu její rozhodovací praxe.

1. K první části prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku vycházející z nesprávného posouzení dosahu a použitelnosti čl. 4 písm. c) UO a článku 67 UO

77. V této části vzájemného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter uvádí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise mohla při posuzování dotčených podpor platně vycházet z čl. 4 písm. c) UO [26].

a) Argumenty účastnic řízení

78. Na podporu své argumentace odkazuje společnost Salzgitter na judikaturu Soudního dvora, podle které podpory, které nejsou specifické pro odvětví uhlí a oceli, nespadají do rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO. Míní tím zejména rozsudek ze dne 10. května 1960, Compagnie des hauts fourneaux et fonderies de Givors a další v. Vysoký úřad [27], výše uvedené rozsudky De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad a Nizozemsko v. Komise a konečně rozsudek ze dne 20. září 2001, Banks [28]. Společnost Salzgitter rovněž zpochybňuje argument Komise, podle kterého rozsudek ze dne 10. prosince 1969, Komise v. Francie [29] stanoví, že podpory, které nejsou specifické

25 — Článek 5 druhý pododstavec čtvrtá odrážka UO stanoví, že „[Společenství] zveřejňuje důvody svých kroků a činí opatření nutná k tomu, aby byla dodržována pravidla stanovená [Smlouvou o ESUO]“, a čl. 15 první pododstavec UO upřesňuje, že „[r]ozhodnutí, doporučení a stanoviska [Komise] musí být odůvodněné“.

26 — Body 97 až 112 kasační odpovědi a vzájemného kasačního opravného prostředku.

27 — 27/58 až 29/58, Recueil, s. 501.

28 — C-390/98, Recueil, s. I-6117.

29 — 6/69 a 11/69, Recueil, s. 523.

pro ocelářské podniky, byly zakázány čl. 4 písm. c) UO již před přijetím prvního kodexu podpor ocelářskému průmyslu.

79. Spolková republika Německo podporuje analýzu společnosti Salzgitter, přičemž zaprvé vychází ze systematiky Smlouvy o ESUO. Konstatuje, že poplatky a subvence, které se týkají specificky uhlí a oceli, měly být považovány za přísně zakázané čl. 4 písm. c) UO, kdežto článek 67 UO byl určen k tomu, aby se použil na obecná státní opatření. Rozšíření rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO na podpory, které nejsou specifické pro odvětví uhlí a oceli, by nejenže porušovalo zásadu částečné integrace, na které je založena Smlouva o ESUO, ale také by odnímalo článku 67 UO veškerý užitečný účinek.

80. Spolková republika Německo vychází zadruhé z rozsahu působnosti jednotlivých smluv, ESUO a ES. Zatímco kontrola podpor upravená Smlouvou o ES se týká, jak to vyplývá z čl. 87 odst. 3 písm. a) až e) ES obecných podpor, Smlouva o ESUO upravuje pouze kontrolu podpor určených pro odvětví uhlí a oceli. Kdyby se tedy připustilo použití čl. 4 písm. c) UO na obecné režimy podpor, znamenalo by to omezení rozsahu působnosti Smlouvy o ES, jakož i pravomoci rozhodovat o vynětí, kterou Komisi svěřuje článek 87 ES.

81. Spolková republika Německo uplatňuje, že její výklad neoslabuje kontrolu státních podpor ze strany Komise, protože dopady obecných režimů podpor na ocelářské a uhelné odvětví se posuzují z hlediska článků 87 ES a 88 ES, jakož i 67 UO.

82. S ohledem na tyto různé skutečnosti Spolková republika Německo tedy tvrdí, že právní koncepce, kterou Komise prosazuje od třetího kodexu, je nesprávná a že ustanovení uvedeného kodexu jsou neslučitelná s čl. 4 písm. c) UO a článkem 67 UO.

83. Komise ve své podstatě uplatňuje, že článek 67 UO není na státní podpory použitelný. Toto ustanovení se podle ní vztahuje pouze na obecná opatření, která mohou členské státy přijmout v rámci své hospodářské a sociální politiky, nebo na sektorová opatření, která se netýkají specificky ocelářského nebo uhelného průmyslu. Článek 4 písm. c) UO se zase použije na podpory, které nejsou specifické pro trh uhlí a oceli.

b) Posouzení

84. Prvním důvodem vzájemného kasačního opravného prostředku žádá společnost

Salzgitter Soudní dvůr, aby se vyslovil k dosahu a použitelnosti čl. 4 písm. c) UO a 67 UO. Jak jsem již uvedl, Soudní dvůr má odpovědět na otázku, zda je čl. 4 písm. c) UO použitelný na podporu poskytnutou ocelářskému podniku, je-li tato podpora součástí obecného režimu podpor, který byl předtím schválen Komisí na základě Smlouvy o ES, nebo zda se na provedení tohoto opatření vztahuje článek 67 UO.

85. Připomínám totiž, že v projednávané věci byl obecný režim podpor přijatý Spolkovou republikou Německo na základě ZRFG povolen Komisí v roce 1971 na základě článků 87 ES a 88 ES. Jak vyplývá ze skutkových okolností popsaných Soudem, poslední změny tohoto zákona byly Komisí schváleny jakožto státní podpory slučitelné se Smlouvou o ES.

86. Právě na základě tohoto obecného režimu Spolková republika Německo poskytla podpory společnosti Salzgitter. Připomínám, že tento podnik spadá do rozsahu působnosti Smlouvy o ESUO. Ve sporném rozhodnutí Komise uvedla, že tyto podpory, které byly vyplaceny v letech 1986 až 1995 [30], jsou neslučitelné se společným trhem uhlí a oceli podle čl. 4 písm. c) UO. Soudní dvůr má odpovědět na to, zda dotčené podpory skutečně spadají do rozsahu působnosti uvedeného ustanovení.

87. V tomto řízení byly obhajovány dva názory.

88. Podle prvního názoru, zastávaného Komisí, je rozhodující doslovný výklad čl. 4 písm. c) UO. Toto ustanovení se tak má vztahovat na veškeré podpory, jejichž příjemci by mohly být ocelářské nebo uhelné podniky.

89. Druhý názor, zastávaný společností Salzgitter a Spolkovou republikou Německo, spočívá v použití restriktivního výkladu, pokud jde o dosah čl. 4 písm. c) UO. Tento článek se tak má použít pouze na specifické podpory ve prospěch podniků z odvětví uhlí a oceli, to znamená na podpory, které podniky využívají specificky nebo hlavně z důvodu svého působení v ocelářském nebo uhelném průmyslu. Toto ustanovení se naproti tomu nepoužije na podpory poskytnuté ocelářskému nebo uhelnému průmyslu na základě obecných nebo regionálních režimů podpor. Slučitelnost těchto podpor má být nicméně posuzována na základě článku 67 UO ve spojení s články 87 ES a 88 ES.

30 — 1986 je rok, od kterého stanoví třetí kodex podpor ocelářskému průmyslu povinnost oznamovat podpory poskytnuté ocelářským podnikům. V roce 1995 skončila platnost ZRFG.

90. Na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Salzgitter a Spolková republika Německo, mám za to, že posouzení dotčených podpor skutečně spadalo do rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO.

91. Před objasněním důvodů, které mě vedly k tomuto tvrzení, nejprve popíšu stav problému za účelem správného pochopení systematiky Smlouvy o ESUO. V rámci tohoto zkoumání posoudím nejdříve dosah a použitelnost článků 4 UO a 67 UO. Následně uvedu názory generálních advokátů ohledně rozsahu působnosti obou těchto ustanovení. Nakonec upřesním hranice režimu kontroly státních podpor stanoveného Komisí v rámci Smlouvy o ESUO.

92. Zadruhé s ohledem na takto vyvozené skutečnosti objasním, proč se domnívám, že na posuzování dotčených opatření se opravdu vztahuje čl. 4 písm. c) UO.

i) Stav problému

– Pravidla upravená Smlouvou o ESUO

93. Ze znění článků 4 UO a 67 UO jasně nevyplývá, zda slučitelnost takové podpory, jaká je předmětem projednávaného sporu, musí být posuzována z hlediska toho či onoho ustanovení. Jejich výklad je o to choulostivější, že v rámci Smlouvy o ESUO neexistují žádné přípravné dokumenty nebo společné podklady všech signatářů, které by měly význam pro výklad [31]. Je tedy nezbytné odkázat na uspořádání této Smlouvy a na cíle, které sleduje.

94. Především je nutno připomenout, že Smlouva o ESUO provedla jen částečnou hospodářskou integraci vytvořením společného trhu omezujícího se na odvětví uhlí a oceli.

95. V rámci této Smlouvy se členské státy vzdaly svých pravomocí ohledně zavádění a fungování společného trhu uhlí a oceli. Členské státy si naproti tomu ponechaly odpovědnost za svou celkovou hospodářskou politiku, jak se uvádí v článku 26 UO [32].

31 — Viz Reuter, P., „*La Communauté européenne du charbon et de l'acier*“, Paříž, Librairie générale du droit et de jurisprudence, 1953, a zejména předmluva Roberta Schumana. Viz také zprávu francouzské delegace ke Smlouvě a Úmluvě podepsaným v Paříži dne 18. dubna 1951, Evropské společenství uhlí a oceli, „Action des États et conditions de la concurrence“, oddíl III, Reuter, op. cit., s. 111 až 116.

32 — Článek 26 první pododstavec UO upřesňuje, že „Rada vykonává svou pravomoc ve věcech uvedených a způsobem stanoveným […] [ve] Smlouvě, zejména na účelem slaďování činnosti [Komise] s činností vlád odpovědných za celkovou hospodářskou politiku svých zemí“. Viz v tomto ohledu rozsudek ze dne 23. dubna 1956, Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises v. Vysoký úřad (7/54 a 9/54, Recueil, s. 53, 96).

96. Hospodářská soutěž na trhu oceli a uhlí tedy může být ovlivněna dvěma způsoby. Může být narušena vnitrostátními opatřeními, která se specificky a výlučně týkají uhelného a ocelářského průmyslu, jako jsou subvence nebo státní podpory poskytované podnikům. Může být také narušena v důsledku rozdílů mezi obecnými politickými opatřeními přijatými členskými státy v rámci pravomocí, které si ponechaly.

97. Smlouva o ESUO tedy zavedla dvě různé formy opatření proti tomuto narušování hospodářské soutěže: čl. 4 písm. c) UO a článek 67 UO.

Článek 4 písm. c) UO

98. Článek 4 písm. c) UO v zásadě zakazuje státní podpory uvnitř společného trhu uhlí a oceli v rozsahu, v němž mohou narušit uskutečnění jednoho z jeho základních cílů, a sice zavedení režimu volné hospodářské soutěže.

99. Podle tohoto ustanovení se uznávají za neslučitelné se společným trhem uhlí a oceli, a tudíž jsou podle Smlouvy o ESUO uvnitř Společenství zrušené a zakázané „subvence nebo podpory poskytované státy nebo zvláštní poplatky ukládané státy v jakékoli formě“.

100. Článek 4 písm. c) UO je formulován striktně. Soudní dvůr záhy poukázal na jeho „neobyčejně obecný charakter“ [33] a uznal jeho bezprostřední použitelnost [34]. Tento článek se týká přímých zásahů členských států do fungování společného trhu uhlí a oceli a stanoví bezpodmínečný zákaz, při jehož porušení se dotyčný stát dostává automaticky do rozporu se Smlouvou.

101. Uvedené ustanovení zakazuje veškeré podpory bez jakéhokoli omezení, takže tyto podpory se považují za neslučitelné se společným trhem, aniž by bylo nutné zjišťovat, na rozdíl od čl. 87 odst. 1 ES, zda ovlivňují obchod mezi členskými státy, nebo zda narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž [35].

33 — Výše uvedený rozsudek De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad (s. 42).

34 — Výše uvedený rozsudek Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises v. Vysoký úřad (s. 91).

35 — Rozsudek ze dne 15. července 2004, Španělsko v. Komise (C-501/00, Sb. rozh. s. I-6717, bod 129 a citovaná judikatura).

102. Krom toho, jak vyplývá z jeho znění, čl. 4 písm. c) UO nestanoví nijaké rozlišení mezi individuálními podporami a režimy podpor ani mezi režimy podpor, které jsou, či nejsou specifické pro odvětví uhlí a oceli.

103. Jak bude uvedeno níže, zákaz, který toto ustanovení stanoví, však neznamená, že každá státní podpora poskytnutá uvnitř společného trhu se považuje za neslučitelnou s cíli Smlouvy. V systematice této Smlouvy totiž čl. 4 písm. c) UO nebrání tomu, aby Komise povolila jako výjimku na základě čl. 95 prvního a druhého pododstavce UO státní podpory, které by v souladu s cíli Smlouvy umožnily čelit nepředvídaným situacím.

Článek 67 UO

104. Článek 67 UO si klade za cíl politickou koordinaci mezi členskými státy. Jeho účelem je potírat narušování hospodářské soutěže, která jsou výsledkem rozdílů mezi opatřeními vnitrostátní politiky přijatými členskými státy v rámci pravomocí, které si ponechaly, a která by mohla postihnout trh oceli a uhlí ve Společenství.

105. Uvedené ustanovení ukládá členskému státu, který přijímá opatření, jež by mohlo mít citelný vliv na podmínky soutěže v uhelném a ocelářském průmyslu, povinnost hlásit toto opatření Komisi. Má-li toto opatření škodlivé účinky na ocelářské nebo uhelné podniky činné na trhu tohoto státu nebo jiného členského státu, může Komise po konzultaci s Poradním výborem a Radou buď povolit poskytnutí podpory těmito podnikům, jejíž výše, podmínky a trvání se stanoví v dohodě s ní, anebo dát uvedenému státu doporučení, aby zjednal nápravu škodlivých účinků svého opatření za pomoci opatření, jež bude považovat za nejlépe slučitelná se svou hospodářskou rovnováhou.

106. Soudní dvůr toto ustanovení záhy vyložil restriktivně. Dospěl k názoru, že článek 67 UO je korektivem ve vztahu k částečné povaze integrace, kterou provedla Smlouva o ESUO.

107. Ve výše uvedeném rozsudku Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises v. Vysoký úřad tak Soudní dvůr rozhodl, že článek 67 UO je „kompenzačním ustanovením“, které dovoluje „odstranit účinky narušování hospodářské soutěže, jež nebyly odstraněny ustanoveními Smlouvy, a zabránit tak tomu, aby toto narušování […], pakliže by přetrvalo do zřízení společného trhu, ohrožovalo úkol, kterým článek 2

Smlouvy pověřil Společenství, v souladu s celkovým hospodářstvím členských států' " [36].

108. Ve výše uvedeném rozsudku Compagnie des hauts fourneaux et fonderies de Givors a další v. Vysoký úřad pak Soudní dvůr dospěl k názoru, že článek 67 UO upravuje pouze „ochranná opatření" proti státním opatřením, která se netýkají přímo a bezprostředně průmyslu. Podle něj mají tato ochranná opatření pouze za cíl „kompenzovat hospodářské nevýhody na společném trhu, jež jsou výsledkem státního opatření, které [Komise] nemá pravomoc přímo ukončit" [37].

109. Právě ve výše uvedeném rozsudku De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad Soudní dvůr rozlišil rozsah působnosti čl. 4 písm. c) UO a článku 67 UO, když shledal, že se týkají „dvou různých oblastí" [38]. Soud Společenství měl za to, že článek 67 UO se nemůže týkat stejných opatření, jaká čl. 4 písm. c) UO prohlašuje za zrušená a zakázaná, a to ze dvou důvodů.

110. První důvod souvisí s užitečným účinkem ustanovení Smlouvy o ESUO. Soudní dvůr totiž zdůrazňuje, že kdyby podpory poskytnuté členskými státy, které jsou zrušeny a zakázány na základě čl. 4 písm. c) UO, mohly být připuštěny na základě článku 67 UO (s výhradou opatření doporučených Komisí), značně by to podle něj narušilo rozsah zákazu vyplývajícího z článku 4 UO.

111. Druhý důvod souvisí s rozdílem v prostředcích, které má Komise k dispozici pro uplatňování článku 67 UO. Na rozdíl od článku 4 UO, který svěřuje Komisi výlučnou pravomoc, totiž článek 67 UO Komisi vyhrazuje pouze pravomoc „vydávat doporučení".

112. Soud prvního stupně konečně připomněl v novějším rozsudku ze dne 5. června 2001, ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi v. Komise [39], že článek 67 UO „se týká pouze výhod pro ocelářský průmysl, které vyplývají z uplatňování zákonů nebo podzákonných právních předpisů státu souvisejících s celkovou hospodářskou politikou dotčeného členského státu, a nikoli veřejných subvencí poskytnutých zvlášť uhelnému a ocelářskému průmyslu nebo stejně jako v projednávané věci konkrétnímu ocelář-

36 — Viz s. 97. Tato věc se týká poplatku z pevných paliv určených k použití mimo domácnosti. Soudní dvůr konstatoval, že se tento poplatek uplatní ve stejném rozsahu na všechny průmyslové subjekty, a nelze jej tedy považovat za použitelný specificky a výlučně na odvětví uhlí a oceli.

37 — Viz s. 526.

38 — Viz s. 47.

39 — T-6/99, Recueil, s. II-1523.

skému podniku, na které se vztahuje čl. 4 písm. c) [UO]“ [40].

113. Z této judikatury vyplývá, že cílem článku 67 UO je umožnit Komisi, aby povolila poskytnutí kompenzačních opatření nebo „ochranných opatření“ ocelářským podnikům, jsou-li postiženy opatřeními celkové hospodářské politiky.

– Názory vyslovené generálními advokáty, co se týče rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO a článku 67 UO

114. Zkoumání stanovisek generálních advokátů k výše uvedeným věcem dokládá existenci potíží při vymezování rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO v porovnání s rozsahem působnosti článku 67 UO.

115. Generální advokáti Lagrange, Roemer a Geelhoed se všichni shodují v tom, že předmětem čl. 4 písm. c) UO jsou pouze zvláštní subvence, které se týkají výlučně uhelného a ocelářského průmyslu, zatímco výhody vyplývající z obecných právních předpisů musejí být posuzovány z hlediska článku 67 UO [41].

116. Generální advokát Lagrange ve svém stanovisku ze dne 5. listopadu 1960 k výše uvedené věci De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad, dospěl k názoru, že nelze „automaticky vyloučit z pravomoci členských států vše, co se v právních předpisech tohoto druhu obzvláště týká, ať zcela, nebo zčásti, průmyslových odvětví v rámci [ESUO]“. Podle něj by to znamenalo „neoprávněné rozšíření činnosti ESUO na oblast vyhrazenou do pravomoci států“. Pro odlišení opatření dle čl. 4 písm. c) UO od opatření, na která se vztahuje článek 67 UO, generální advokát navrhl použít vedle „kritéria speciality“ kritérium související se „skutečným předmětem opatření“. Pro dokreslení svých slov uvádí příklad legislativního opatření, kterým se mění způsoby financování sociálního zabezpečení a které obsahuje zvláštní pravidla pro některé profese (například důlní průmysl). Podle něj takové opatření nelze považovat *a priori* za podporu nebo subvenci zakázanou čl. 4 písm. c) UO. Vzhledem k tomu, že předmět tohoto opatření je sociální povahy a přijetí zvláštních pravidel financování pro určené profese je odůvodněno legitimními důvody, které souvisejí s cíli, jež sledují obecné právní před-

40 — Bod 85.

41 — Tuto tezi zastávala také část právní teorie. Viz například Reuter, P., *„La Communauté européenne du charbon et de l'acier“* (op. cit., s. 194 a 195), jakož i Mertens de Wilmars, J., *„Aides CECA et aides CEE: Aspects juridiques d'une convergence économique“*, in Du droit international au droit de l'intégration, Liber amicorum en l'honneur de Pierre Pescatore, Namos, Baden-Baden, 1987, s. 421.

pisy, zůstává toto opatření v pravomoci států a vztahuje se na ně pouze článek 67 UO [42].

117. Pokud jde o generálního advokáta Roemera, ten ve svém stanovisku ze dne 10. června 1971 k výše uvedené věci Nizozemsko v. Komise dospěl k názoru, že záměrem autorů Smlouvy nemohlo být přiznání absolutního účinku zákazu vyhlášenému v čl. 4 písm. c) UO.

118. Vzhledem k tomu, že subvence jsou velmi běžným nástrojem hospodářské, sociální a průmyslové politiky, nebylo by rozumné připravit uhelný a ocelářský průmysl o veškerý příznivý dopad, který pro ně plyne z opatření členských států přijímaných v rámci jejich obecné hospodářské právní úpravy, a domnívat se, že ve vztahu k těmto průmyslovým odvětvím existuje bezpodmínečný zákaz subvencí. Takový systém by vytvářel značnou mezeru ve výkonu pravomocí celkové hospodářské politiky členských států.

119. Dále uplatňování článku 37 UO a čl. 95 prvního pododstavce UO, které umožňují zmírnit zákaz uvedený v čl. 4 písm. c) UO, by představuje těžkopádný postup (souhlasné stanovisko Rady rozhodující jednomyslně a konzultace s Poradním výborem) a vyžaduje splnění těžko uskutečnitelných podmínek (podstatné a trvalé hospodářské obtíže).

120. Pokud by se konečně připustilo, že čl. 4 písm. c) UO se týká veškerých podpor, jichž mohou využívat ocelářské podniky, bylo by to na újmu harmonickému rozvoji Společenství, protože ustanovení věnovaná podporám ve Smlouvě o ES taktéž stanoví rozsáhlé výjimky ze zákazu subvencí, a to opět s ohledem na pravomoci, které si členské státy ponechaly.

121. Konečně generální advokát Geelhoed ve svém stanovisku ze dne 8. února 2001 k věci Moccia Irme a další v. Komise [43] dospěl k názoru, že s ohledem na judikaturu Soudního dvora [44] existují pouze dvě omezení zákazu podpor zakotveného v čl. 4 písm. c) UO. První omezení vychází z toho, že „opatření musí spadat do kategorie ‚subvencí nebo

42 — Generální advokát Lagrange se naproti tomu domnívá, že kdyby se prokázalo, že předmět dotčeného opatření není sociální, nýbrž hospodářské povahy a že by toto opatření spočívalo buď v tom, že by podnikům ukládalo poplatky, které za běžných okolností neodvádějí, anebo v tom, že by podniky byly zproštěny od poplatku, který za běžných okolností musejí odvádět, takové opatření by představovalo zvláštní poplatek nebo subvenci zakázané podle čl. 4 písm. c) UO.

43 — Rozsudek ze dne 21. června 2001 (C-280/99 P až C-282/99 P, Recueil, s. I-4717).

44 — Generální advokát Geelhoed odkazuje na výše uvedené rozsudky Groupement des industries sidérurgiques luxembourgeoises v. Vysoký úřad a De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad.

podpor poskytnutých státy‘ “, a druhé z toho, že „se musí týkat *specificky a výlučně* odvětví uhlí a oceli“ [45].

– Zavedení režimu kontroly státních podpor ESUO

122. I přes obecný zákaz státních podpor stanovený v čl. 4 písm. c) UO se Komise rozhodla zavést režim povolující poskytování státních podpor ocelářskému průmyslu, aby bylo možné čelit krizi, kterou toto odvětví prošlo od konce 70. let. Fungování tohoto režimu muselo být koordinováno ses systémem kontroly státních podpor stanoveným v rámci Smlouvy o ES.

Kodexy podpor ocelářskému průmyslu

123. Zásady a prostředky činnosti stanovené v rámci Smlouvy o ESUO odpovídaly situaci, která existovala v okamžiku jejího podpisu. Byly v prvé řadě zaměřeny na zvyšování produkce a na rovný přístup uživatelů k výrobkům ESUO bez jakékoli diskriminace [46]. Právě toto zaměření objasňuje přísnost pravidel souvisejících s fungováním společného trhu uhlí a oceli, jako je obecný zákaz subvencí a státních podpor, povinnost zveřejňovat cenové sazby a dopravní tarify nebo ještě zákaz veškeré diskriminace.

124. Toto první integrační společenství však bylo v zásadě dynamické povahy. Určitá pravidla trhu stanovená Smlouvou o ESUO musela být přizpůsobena potřebám politiky, která musela především čelit strukturálním problémům hospodářství uhelného a ocelářského průmyslu [47].

125. Ke splnění požadavků na restrukturalizaci ocelářského odvětví zavedla Komise na základě čl. 95 prvního a druhého pododstavce UO režim Společenství povolující poskytování státních podpor ocelářskému průmyslu v určitých taxativně vymezených případech [48]. Jak jsem již uvedl, režim přijatý

45 — Viz zejména body 29 až 41 uvedeného stanoviska (kurziva provedena autorem tohoto stanoviska).

46 — Viz články 2 UO až 4 UO.

47 — Mnozí komentátoři kritizovali rozdíl mezi „statickou“ povahou norem Smlouvy o ESUO a dynamickou povahou neustále se vyvíjejícího světa ekonomiky. Viz zejména Much, W., *„Principales tendances de l'évolution du droit de la Communauté européenne du charbon et de l'acier“*, Rivista di diritto europeo, Řím, 1965, s. 3, 13.

48 — Připomínám, že článek 95 UO stanoví různé mechanismy pro právní přizpůsobení Smlouvy o ESUO takovým situacím, k nimž její znění nepřihlédlo, aniž by přitom bylo třeba tuto Smlouvu měnit, což by znamenalo ratifikaci členskými státy v souladu s jejich ústavními postupy. K judikatuře týkající se použití článku 95 UO viz zejména rozsudek ze dne 23. listopadu 2000, British Steel v. Komise (C-1/98 P, Recueil, s. I-10349, bod 40).

Komisí na základě uvedeného ustanovení měl formu obecně závazných rozhodnutí nazvaných „kodexy podpor ocelářskému průmyslu“.

126. Tyto kodexy povolují za určitých podmínek a po schválení Komisí výjimky z obecného zákazu stanoveného v čl. 4 písm. c) UO, a to ve prospěch určených kategorií podpor, které jsou v nich taxativně vyjmenovány. Soudní dvůr se domnívá, že musejí být vykládány restriktivně [49]. Uvedené kodexy mají též omezenou časovou působnost, neboť stanoví pravidla pro přizpůsobení ocelářského průmyslu cílům uvedeným ve Smlouvě o ESUO v závislosti na potřebách existujících v dané době [50].

127. První kodex obsahuje zpřesnění, které je třeba z hlediska projednávaného sporu zdůraznit. Podle jeho článku 1 se totiž tento kodex vztahuje pouze na podpory poskytnuté specificky uhelným a ocelářským podnikům. Podle uvedeného kodexu tedy uplatňování obecných a regionálních režimů na ocelářský průmysl nadále podléhá kontrole Komise na základě článku 67 UO a článků 87 ES a 88 ES [51]. Následně přijaté kodexy podpor ocelářskému průmyslu zavádějí odlišný režim kontroly, protože všechny podpory spadající do osvobozených kategorií, které jsou v těchto kodexech vymezeny, jsou podrobeny jednotnému zacházení v rámci jediného postupu podle Smlouvy o ESUO.

128. Na podpory, které nespadají do kategorií zmíněných v těchto kodexech, se nadále vztahuje výhradně čl. 4 písm. c) UO. U těchto podpor se nicméně může uplatnit individuální výjimka ze zákazu stanoveného v uvedeném ustanovení, jestliže Komise v rámci výkonu své diskreční pravomoci podle článku 95 UO dospěje k názoru, že takové podpory jsou nezbytné pro účely dosažení cílů Smlouvy o ESUO [52].

Koordinace režimů podpor ES a ESUO

129. Otázka, na niž mám odpovědět, odráží také potíže vyplývající z koexistence dvou právních řádů, a sice Smlouvy o ES a Smlouvy o ESUO. Sílící rozvoj EHS a vytvoření systému pravidel hospodářské soutěže v rámci EHS týkajících se nejrůznějších

49 — Viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora Moccia Irme a další v. Komise, uvedený výše (bod 40), a rozsudek Soudu ze dne 25. září 1997, UK Steel Association v. Komise (T-150/95, Recueil, s. II-1433, bod 114).

50 — Rozsudek ze dne 24. září 2002, Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise (C-74/00 P a C-75/00 P, Recueil, s. I-7869, bod 120).

51 — Čtvrtý bod odůvodnění prvního kodexu.

52 — Viz zejména usnesení ze dne 3. května 1996, Německo v. Komise (C-399/95 R, Recueil, s. I-2441, bod 20) a výše uvedený rozsudek Španělsko v. Komise (body 153 až 155).

oblastí hospodářské činnosti totiž odhalily, že v odvětvích společného zájmu dochází k překrývání. Koexistence obou společenství tedy nastolila zejména otázku koordinace jejich systému kontroly státních podpor.

130. Obě společenství spolu s Evropským společenstvím pro atomovou energii jsou součástí jednoho celku. Ustanovení vyplývající ze Smluv o ES, o ESUO a o ESAE tedy musejí být vykládána a uplatňována v závislosti na tomto společném cíli, tedy jako součásti jednotného právního řádu, jehož účelem je plná hospodářská integrace. Nicméně je třeba dbát na to, aby byla dodržována specifičnost právních úprav obsažených v každé z těchto smluv, jestliže tak tyto smlouvy stanoví.

131. Pokud jde o Smlouvu o ESUO, toto pravidlo je zřetelně a jednoznačně stanoveno v čl. 305 odst. 1 ES. Toto ustanovení totiž upřesňuje, že „[u]stanovení [Smlouvy o ES] nemění ustanovení Smlouvy o [ESUO], zejména pokud jde o práva a povinnosti členských států […] a pravidla stanovená zmíněnou smlouvou pro fungování společného trhu s uhlím a ocelí“.

132. Soudní dvůr tedy opakovaně rozhodl, že pravidla Smlouvy o ESUO a veškeré předpisy přijaté k jejímu provedení si navzdory vstupu v platnost Smlouvy o ES uchovávají vlastní oblast působnosti [53]. Z ustálené judikatury tak vyplývá, že ustanovení Smlouvy o ES se použijí pouze podpůrně, neexistuje-li zvláštní právní úprava ve Smlouvě o ESUO [54].

133. Pokud jde konkrétněji o kontrolu státních podpor, Soudní dvůr dospěl k názoru, že Smlouva o ESUO stanoví zvláštní pravidla, takže právní úprava vycházející ze Smlouvy o ES se nepoužije.

134. Soudní dvůr tak ve výše uvedeném rozsudku Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise uvedl, že „jasný formulační rozdíl mezi ustanoveními čl. 4 písm. c) [UO] a ustanoveními čl. [88] odst. 1 [ES] stačí jako důkaz toho, že v otázce státních podpor členské státy nezamýšlely uplatnit stejná pravidla ani stejnou působnost zásahů Společenství“ [55].

53 — Viz zejména rozsudek Soudního dvora ze dne 6. července 1982, Francie, Itálie a Spojené království v. Komise (188/80 až 190/80, Recueil, s. 2545, body 30 a 31), jakož i rozsudek Soudu ze dne 25. března 1999, Forges de Clabecq v. Komise (T-37/97, Recueil, s. II-859, bod 132 a citovaná judikatura).

54 — Viz například rozsudek ze dne 15. prosince 1987, Deutsche Babcock Handel (328/85, Recueil, s. 5119), týkající se právní úpravy související s vracením dovozních nebo vývozních cel (body 6 až 14).

55 — Bod 102.

135. Soudní dvůr tuto analýzu potvrdil ve výše uvedeném rozsudku Španělsko v. Komise. V této věci Španělské království vytýkalo Komisi, že posuzovala slučitelnost vnitrostátní právní úpravy týkající se daně z příjmů společností z hlediska čl. 4 písm. c) UO [56]. Tato právní úprava, která byla použitelná před přistoupením Španělského království k Evropským společenstvím, umožňovala poskytnout podnikům daňový odpočet za jejich výdaje a investice v zahraničí. Poté, co byla Komise upozorněna konkurenčními podniky příjemců, zahájila řízení o přezkumu legality sporných podpor pouze z hlediska pravidel Smlouvy o ESUO. Na rozdíl od Smlouvy o ES totiž Smlouva o ESUO nezná pojem „existující podpory". Komise konstatovala, že dotčený režim daňového odpočtu mohl zvýhodňovat ocelářské podniky, načež rozhodla, že každá podpora přiznaná Španělským královstvím v souladu s dotčenou právní úpravou ocelářským podnikům ESUO je podle čl. 4 písm. c) UO neslučitelná se společným trhem uhlí a oceli.

136. V rámci své žaloby Španělské království zejména uplatňovalo, že pokud by byly ocelářským podnikům odňaty výhody poskytované dotčenou právní úpravou, vedlo by to k porušení zásady rovného zacházení s podniky. Soudní dvůr rozhodl, že tento žalobní důvod není opodstatněný, protože „ocelářské podniky se nenacházejí ve stejné situaci jako ostatní podniky, jelikož se na ně vztahují zvláštní ustanovení Smlouvy o ESUO" [57].

137. Z pohledu této judikatury jsou tedy podniky, které vykonávají výrobní činnost podléhající Smlouvě o ESUO, v odlišné situaci ve srovnání s ostatními podniky, na které se vztahuje Smlouva o ES. To vyplývá ze zvláštních pravidel stanovených Smlouvou o ESUO k zajištění řádného fungování společného trhu uhlí a oceli a k řešení jeho strukturálních problémů. I když Smlouva o ES zavádí mnohem pružnější systém kontroly státních podpor než Pařížská smlouva, tyto podniky tedy nadále podléhají zvláštním pravidlům, která stanovila [58].

138. Z předchozích údajů lze pro projednávaný případ vyvodit následující závěry:

56 — Předmětem této věci byla žaloba na neplatnost podaná Španělským královstvím proti rozhodnutí Komise ze dne 31. října 2000, které se týkalo španělských zákonů o dani z příjmů společností (Úř. věst. 2001, L 60, s. 57).

57 — Bod 127. Viz také výše uvedený rozsudek Forges de Clabecq (bod 132).

58 — Je pravda, že článek 87 ES obsahuje zákaz státních podpor. Nicméně nejenže je tento zákaz bezprostředně spjat s různými výjimkami, ale krom toho nemá ani v zásadě a navzdory své obecné formulaci absolutní charakter jako zákaz upravený Smlouvou o ESUO, a to již jen z toho důvodu, že obsahuje dvojí zmírnění, a sice že se musí jednat o podpory, které zaprvé narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž a které zadruhé zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby.

– Smlouva o ESUO upravuje zvláštní režim kontroly státních podpor poskytovaných ocelářským podnikům přizpůsobený podmínkám fungování společného trhu uhlí a oceli. Tento režim je stanoven v čl. 4 písm. c) UO, jakož i v jednotlivých kodexech podpor ocelářskému průmyslu. Podle čl. 305 odst. 1 ES a s ohledem na ustálenou judikaturu Soudního dvora se ustanovení Smlouvy o ES použijí podpůrně.

Smlouvy o ES se musí při jejím uplatňování brát v úvahu existenci obecného systému kontroly státních podpor ES.

139. Na základě takto vymezeného diskusního rámce nyní vysvětlím, proč se domnívám, že Soud mohl vyslovit názor, že posouzení dotčených opatření spadá do oblasti působnosti čl. 4 písm. c) UO.

– Podle čl. 4 písm. c) UO jsou podpory poskytnuté ocelářským podnikům neslučitelné se společným trhem uhlí a oceli, ledaže se na ně vztahují výjimky výslovně stanovené a řádně schválené Komisí v rámci kodexu podpor ocelářskému průmyslu [59].

ii) Řešení, které navrhuji

140. Připomínám, že v projednávané věci jsou dotčená opatření individuální podporou, která byla poskytnuta ocelářskému podniku v souladu s režimem předem schváleným Komisí na základě Smlouvy o ES.

– Vzhledem k tomu, že Smlouva o ESUO provádí pouze částečnou integraci, článek 67 UO umožňuje Komisi poskytnout kompenzační opatření ve prospěch ocelářského podniku, jestliže je tento postižen opatřením členského státu přijatým v rámci jeho celkové hospodářské politiky. Od vstupu v platnost

141. Z údajů obsažených ve spise vyplývá, že dotčené podpory spadají do rámce celkové politiky, jejímž cílem je napravit konkrétní hospodářské nevýhody, jimiž byla postižena oblast Zonenrandgebiet. Cíle a rámec, v němž se přijímají prováděcí opatření, o něž se jedná v projednávané věci, upravuje ZRFG. Je tedy

59 — Jak jsem již uvedl výše, podpora může být povolena také na základě individuálního rozhodnutí.

obtížné posoudit sporné podpory odděleně, protože jsou výrazem ucelené politiky Spolkové republiky Německo. Jinými slovy, ZRFG je právním základem, na kterém se přijímají veškerá konkrétní prováděcí opatření a díky němuž se lze domnívat, že jsou na sobě navzájem závislá. V tomto ohledu nemohu než uznat, že použití dotčených podpor na společnost Salzgitter má přispět k uskutečnění širšího záměru, kterým je dbát na vyvážený rozvoj hospodářství tohoto pohraničního regionu. Domnívám se, že rozhodující pro přijetí ZRFG a dotčených podpor byly hlavně tyto obecné cíle. S ohledem na dostupné informace tedy mohu jen stěží tvrdit, že cílem byl ocelářský průmysl jako takový a že Spolková republika Německo jej hodlala zvlášť podpořit v závislosti na jeho vlastních potřebách. Ocelářský průmysl každopádně nebyl jediným odvětvím, kde bylo možné využít daňových pobídek upravených v ZRFG, a zvláštní odpisy a rezervy osvobozené od daně nebyly určeny výhradně jemu.

142. Nejedná se zde tedy o rámec opatření přijatých *zvlášť a výlučně* ve prospěch ocelářských podniků. Kdyby tomu tak bylo, o použití čl. 4 písm. c) UO by nebylo pochyb.

143. Jaká je tedy povaha dotčených podpor?

144. V projednávaném sporu totiž společnost Salzgitter tvrdí, že podpory, které jí byly poskytnuty, jsou individuálním opatřením provádějícím obecný režim podpor, který byl předtím schválen Komisí. Uplatňuje tedy, že na základě Smlouvy o ESUO nebyla povinna toto individuální opatření oznámit a opírá se přitom o rozsudek ze dne 5. října 1994 Itálie v. Komise [60].

145. V této věci Soudní dvůr rozhodl, že individuální opatření provádějící obecný režim podpor, který byl schválen Komisí, jí nemusejí být oznamována, ledaže by byly v tomto směru učiněny výhrady ve schvalovacím rozhodnutí. Soudní dvůr totiž dospěl k názoru, že „[vzhledem k tomu, že] individuální podpory jsou pouze opatřeními provádějícími obecný režim podpor, jsou hlediska, která by měla Komise vzít v úvahu při jejich posuzování, tatáž jako ta, která použila při zkoumání obecného režimu“. Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že by bylo zbytečné, aby Komise individuální podpory zkoumala opětovně [61].

60 — C-47/91, Recueil, s. I-4635.
61 — Bod 21.

146. V projednávaném sporu jde tedy o to, zda podpora vyplacená společnosti Salzgitter je pouze individuálním opatřením provádějícím ZRFG, které by z hlediska výše uvedené judikatury nemuselo být Komisi oznámeno, nebo zda tato podpora musí být naopak posuzována bez ohledu na ZRFG.

147. I když lze na dotčené podpory pohlížet jako na jednu ze součástí celkové politiky v hospodářské, průmyslové, regionální a sociální oblasti, nedomnívám se, že by se jednalo o pouhé individuální prováděcí opatření, které by z hlediska judikatury, na niž poukazuje společnost Salzgitter, nemuselo být Komisi oznámeno.

148. Jsem totiž toho názoru, že výše uvedená judikatura není na projednávanou věc použitelná. Ve výše uvedené věci Itálie v. Komise se dotčená individuální podpora a obecný režim podpor, v jehož rámci byla poskytnuta, týkaly jen podniků, na které se vztahovala Smlouva o ES.

149. V projednávaném sporu tomu tak není. Podniky, které využívají výhod na základě ZRFG, totiž spadají do rozsahu působnosti obou Smluv, tedy jak Smlouvy o ES, tak Smlouvy o ESUO. Jak jsem však již uvedl, Smlouva o ESUO a právní úprava přijatá na jejím základě stanoví zvláštní režim kontroly státních podpor, jemuž podléhají ocelářské podniky. Hlediska, která musí Komise vzít v úvahu při posuzování slučitelnosti dotčených podpor, se tedy liší podle toho, zda jsou opatření poskytnuta podnikům podléhajícím Smlouvě o ES, nebo Smlouvě o ESUO.

150. Poskytnutí dotčených podpor společnosti Salzgitter tedy není pouhým individuálním opatřením provádějícím ZRFG, protože posuzování tohoto opatření se musí řídit zvláštními pravidly pro kontrolu státních podpor podle Smlouvy o ESUO.

151. Cílem samozřejmě není připravit ocelářský nebo uhelný průmysl o případné výhody plynoucí z opatření celkové politiky. Rovněž tak nemám v úmyslu připustit, jak tvrdí Spolková republika Německo, použití čl. 4 písm. c) UO na obecné režimy podpor. Má analýza se zakládá pouze na účelu systému zavedeného Smlouvou o ESUO a na nutnosti posoudit slučitelnost takových opatření, jaká jsou předmětem věci v původním řízení, z hlediska zvláštní situace ocelářského trhu a zvláštních pravidel upravených touto Smlouvou. Právě z tohoto hlediska se zcela naplňuje smysl článku 6 třetího kodexu, který požaduje, aby členské státy Komisi oznámily „záměr[y], kterými mají být na odvětví ocelářského průmyslu použity režimy podpor, o nichž již rozhodla na základě ustanovení Smlouvy o [ES]“.

152. S ohledem na předchozí skutečnosti se tedy domnívám, že posouzení dotčených podpor, ačkoli spadají do rámce obecného režimu podpor předtím schváleného Komisí na základě Smlouvy o ES, musí proběhnout zvlášť podle pravidel Smlouvy o ESUO.

153. Nyní je tedy otázkou, zda posouzení sporných podpor musí být provedeno z hlediska čl. 4 písm. c) UO nebo článku 67 UO.

154. Jsem toho názoru, že se článek 67 UO na projednávanou věc nepoužije.

155. Jak jsem již uvedl [62], Soudní dvůr velmi záhy provedl restriktivní výklad tohoto ustanovení, neboť je považoval za „ochranné opatření" proti státním opatřením, která se netýkají přímo a bezprostředně uhelného a ocelářského průmyslu, ale která svými účinky přesto mohou ovlivnit jejich konkurenční postavení [63]. Uvedené ustanovení umožňuje členským státům poskytnout podporu ocelářským podnikům, které byly postiženy státním opatřením přijatým v rámci jeho celkové hospodářské politiky. Tato podpora představuje nápravu, jejíž výše, podmínky a trvání jsou ponechány na uvážení Komisi. Nemyslím, že by článek 67 UO mohl ospravedlňovat systém subvencí poskytovaných ocelářským podnikům pouze z toho důvodu, že by se jednalo o nikoli specifické podpory, tedy týkající se zároveň odvětví uhlí a oceli a ostatních hospodářských odvětví [64].

156. V projednávané věci je dle mého mínění zjevné, že podpora poskytnutá společnosti Salzgitter není kompenzačním opatřením ve smyslu tohoto ustanovení. Z údajů obsažených ve spise totiž nevyplývá, že by jí byla tato podpora poskytnuta jako náprava za narušení hospodářské soutěže, které ji postihlo v důsledku přijetí ZRFG.

157. Proto se domnívám, že se článek 67 UO na posouzení dotčených podpor nevztahuje. Shodně s Komisí se naopak domnívám, že slučitelnost těchto opatření se společným trhem uhlí a oceli musí být posuzována z hlediska čl. 4 písm. c) UO a pravidel stanovených v šestém kodexu podpor ocelářskému průmyslu.

62 — Viz bod 108 tohoto stanoviska.

63 — Výše uvedený rozsudek Compagnie des hauts fourneaux et fonderies de Givors a další v. Vysoký úřad (s. 526).

64 — Viz v tomto ohledu Mertens de Wilmars, J., *„Aides CECA et aides CEE: Aspects juridiques d'une convergence économique"* (op. cit., s. 429).

158. Tento výklad je potvrzen širokou formulací čl. 4 písm. c) UO, který se pro připomenutí týká „podpor poskytovaných státy […] v *jakékoli formě*“ [65]. S ohledem na skutečnosti, které jsem probral výše, se domnívám, že se tedy toto ustanovení týká veškerých podpor poskytovaných ocelářským podnikům bez ohledu na jejich formu nebo původ, ať jsou poskytovány konkrétně určitému ocelářskému podniku, nebo přijaty na základě obecného nebo regionálního režimu podpor. Nelze opomínat, že toto ustanovení bylo sepsáno v roce 1951, ještě před vznikem EHS a vytvořením kontroly obecného nebo regionálního režimu státních podpor.

159. Mnou navrhovaný výklad tohoto ustanovení umožňuje zajistit jednotné zacházení se všemi podporami poskytovanými ocelářskému odvětví, tak aby podléhaly soudržné a účinné disciplíně.

160. Toto řešení krom toho umožňuje zajistit rovné zacházení mezi členskými státy a hospodářskými subjekty. Dle mého názoru by totiž bylo v rozporu se zásadou rovného zacházení, kdyby bylo povoleno poskytnutí podpory ocelářskému podniku z toho důvodu, že byla přijata na základě obecného režimu podpor, a zároveň odmítnuto podle čl. 4 písm. c) UO poskytnutí podpory, jejíž výše, podmínky a trvání by byly takřka shodné, a to pouze z toho důvodu, že se jedná o podporu poskytnutou konkrétnímu ocelářskému podniku. Kdyby tomu tak bylo, mohlo by to podněcovat členské státy, aby přijímaly obecné režimy podpor, které by v praxi poskytovaly výhody pouze podnikům z ocelářského nebo uhelného odvětví. Členský stát by například mohl přijmout obecný režim podpor, který by byl schválen Komisí na základě Smlouvy o ES, ale který by byl ku prospěchu regionům, v nichž jsou usazeny podniky, které z větší části patří do odvětví uhlí a oceli. Tato situace by nevyhnutelně znamenala riziko, že obecný zákaz státních podpor stanovený v čl. 4 písm. c) UO zcela pozbude užitečného účinku a bude obcházen uplatněním pružnějších pravidel Smlouvy o ES.

161. Pokud jde o rozsah působnosti článku 67 UO, mám za to, že pokrývá veškerá opatření, která umožňují kompenzovat škodlivé účinky, jimiž jsou postiženy ocelářské podniky z důvodu právní úpravy vyplývající z celkové hospodářské politiky, s výjimkou státních podpor, jejichž podmínky poskytování jsou konkrétně upraveny v čl. 4 písm. c) UO a v kodexech podpor ocelářskému průmyslu.

162. S ohledem na výše uvedené se tedy domnívám, že se Soud nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 116 napadeného rozsudku rozhodl, že dotčené podpory spadají do rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO.

65 — Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska.

163. Za těchto podmínek navrhuji, aby Soudní dvůr první část prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku zamítl.

2. K druhé části prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku vycházející z nesprávného právního posouzení při zkoumání pravomocí Komise

164. V druhé části prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter uvádí, že Komise neměla pravomoc rozšířit v rámci podpor ocelářskému průmyslu rozsah působnosti čl. 4 písm. c) UO na podpory poskytované ocelářským podnikům podle obecného režimu podpor schváleného na základě Smlouvy o ES. Když přitom Soud rozhodl, že Komise při posuzování dotčených podpor mohla platně vycházet z čl. 4 písm. c) UO, posoudil tak nesprávně rozsah pravomocí Komise.

a) Argumenty účastnic řízení

165. Společnost Salzgitter, která pro připomenutí prosazuje restriktivní výklad čl. 4 písm. c) UO, se domnívá, že Komise neměla pravomoc rozšířit v rámci kodexu podpor ocelářskému průmyslu rozsah působnosti tohoto ustanovení na režimy podpor, které nejsou specifické pro odvětví uhlí a oceli. To by totiž vyžadovalo změnu Smlouvy o ESUO. Článek 95 první a druhý pododstavec UO, na němž byly založeny jednotlivé kodexy podpor ocelářskému průmyslu, však neposkytuje pro takovou změnu vhodný právní základ. Podle společnosti Salzgitter měla Komise za tímto účelem dodržet postup buď podle čl. 95 třetího a čtvrtého pododstavce UO, anebo podle článku 96 UO.

166. Komise tvrdí, že nezměnila rozsah působnosti čl. 4 písm. c) UO, neboť znění tohoto ustanovení zůstalo od 23. července 1952 nezměněno. Z její strany tudíž nedošlo k žádné úpravě Smlouvy o ESUO [66].

b) Posouzení

167. V této části společnost Salzgitter zpochybňuje postup Komise, kterým podle ní rozšířila v rámci kodexů podpor ocelářskému průmyslu rozsah působnosti čl. 4 písm. c) UO. Než posoudím opodstatněnost této výtky, domnívám se, že stojí za to připomenout různé mechanismy právních změn, které upravuje Smlouva o ESUO a na něž se odvolává společnost Salzgitter.

66 — Bod 61 repliky.

168. Běžný postup pro změnu této Smlouvy je upraven v článku 96 UO. V původní verzi, která byla účinná ještě při přijetí druhého a třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu, toto ustanovení umožňovalo vládám všech členských států a Komisi navrhnout změny uvedené Smlouvy. O těchto změnách se rozhodovalo společnou dohodou na konferenci představitelů vlád členských států.

169. V posudku vydaném dne 17. prosince 1959 [67] Soudní dvůr na základě čl. 95 třetího a čtvrtého pododstavce UO uvedl, že se lze od tohoto postupu odchýlit „pouze v případě, že tím není dotčena obecná struktura Smlouvy ani poměry mezi Společenstvím a členskými státy, a zvlášť poměry mezi pravomocemi přenesenými na Společenství a pravomocemi, které si ponechaly členské státy, a že pouze v takovýchto případech [lze] provést postup zvaný ‚malá úprava' ".

170. Postup zvaný „malá úprava" je upraven v čl. 95 třetím pododstavci UO. Změny navržené Komisí a Radou se předkládají Soudnímu dvoru k posudku, který rozhodne jak o právních, tak o skutkových otázkách souladu návrhů s ustanoveními uvedeného pododstavce.

171. Článek 95 třetí pododstavec UO stanoví, že:

– předmětem těchto změn musí být „změna pravidel týkajících se podmínek výkonu pravomoci svěřené [Komisi]";

– takové změny mohou být navrženy pouze tehdy, „jestliže zkušeností zjištěné nepředvídané obtíže […] anebo hluboká změna hospodářských či technických podmínek, dotýkající se přímo společného trhu uhlí a oceli, si nezbytně vyžádají [takovou] změnu";

– tato změna musí krom toho vést k provedení potřebných změn, a konečně

– tyto změny se nesmějí dotknout ani ustanovení článků 2 UO až 4 UO, ani poměru mezi pravomocí svěřenou jednak Komisi, jednak jiným orgánům Společenství.

172. Článek 95 první pododstavec UO umožňuje Komisi vydat rozhodnutí nebo

67 — Recueil, s. 551, 556.

doporučení ve všech případech Smlouvou o ESUO nepředvídaných, jestliže se toto rozhodnutí nebo doporučení jeví nezbytným k tomu, aby v chodu společného trhu uhlí a oceli bylo v souladu s ustanoveními článku 5 UO dosaženo některého z cílů Společenství, jak jsou vytyčeny v článcích 2 UO až 4 UO. Komise vydává rozhodnutí nebo doporučení na základě souhlasného názoru Rady schváleného jednomyslně a po konzultaci s Poradním výborem.

173. Bez větších potíží lze vidět formální rozdíly mezi oběma případy předvídanými v článku 95 UO. V rámci čl. 95 prvního pododstavce UO jde o to umožnit Komisi, aby zaplnila mezeru ve Smlouvě o ESUO, která ochromuje její činnost, a to tím, se jí umožňuje *vydat rozhodnutí nebo doporučení* v případě nepředvídaném touto Smlouvou, aniž by tato byla změněna. Krom toho je nezbytný předchozí souhlasný názor Rady schválený jednomyslně. V rámci čl. 95 třetího pododstavce UO jde o to *změnit ustanovení Smlouvy* „týkající se výkonu pravomoci svěřené Komisi". Jednomyslné rozhodování Rady se nevyžaduje, ale kladný posudek Soudního dvora a hlasování Evropského parlamentu jsou nezbytné.

174. V projednávané věci společnost Salzgitter vytýká Komisi, že vycházela z čl. 95 prvního a druhého pododstavce UO, aby tak rozšířila rozsah působnosti čl. 4 písm. c) UO v rámci různých kodexů podpor ocelářskému průmyslu, zatímco měla dodržet buď postup podle článku 96 UO, anebo postup podle čl. 95 třetího a čtvrtého pododstavce UO.

175. Z hlediska závěrů, které jsem vyvodil v rámci první části vzájemného kasačního opravného prostředku, se domnívám, že tato výtka není opodstatněná.

176. Je-li totiž čl. 4 písm. c) UO použitelný na podpory, které jsou poskytovány ocelářským podnikům na základě obecného režimu podpor, což si myslím i já, pak Komise nerozšířila rozsah působnosti tohoto ustanovení přijetím pravidel stanovených v kodexech podpor ocelářskému průmyslu. Vzhledem k tomu, že se ocitla v situaci nepředvídané Smlouvou, kde však přesto musela jednat, zdá se mi tedy, že Komise mohla oprávněně vycházet z čl. 95 prvního a druhého pododstavce UO, aby tak s pomocí uvedených pravidel reagovala na nutnost restrukturalizace trhu oceli.

177. Domnívám se tedy, že se Soud v tomto ohledu nedopustil žádného nesprávného právního posouzení, a navrhuji, aby Soudní dvůr tuto druhou část zamítl.

3. K třetí části prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku vycházející z nesprávného právního posouzení ohledně popisu rozhodovací praxe Komise

178. Ve třetí části prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter tvrdí, že Soud v bodě 112 a následujících napadeného rozsudku popsal rozhodovací praxi Komise nesprávně [68].

a) Argumenty účastnic řízení

179. Společnost Salzgitter tvrdí, že již vstupem v platnost Smlouvy o ESUO v roce 1952, a nikoli až počátkem 70. let Komise považovala čl. 4 písm. c) UO za použitelný pouze na specifické podpory pro ocelářské podniky. Společnost Salzgitter se v tomto ohledu opírá o zprávu zveřejněnou Vysokým úřadem ESUO v roce 1963 nazvanou „Smlouva o ESUO v letech 1952 až 1962“, o znění čtvrtého bodu odůvodnění a článku 1 prvního kodexu, o postoj Komise v rámci její IX. zprávy k politice hospodářské soutěže, jakož i o rozhodovací praxi Komise v odvětví uhlí. Společnost Salzgitter Soudu zejména vytýká, že v bodě 115 napadeného rozsudku uvedl, že účelem druhého kodexu podpor ocelářskému průmyslu bylo navrátit čl. 4 písm. c) UO jeho původní dosah, i když se ve skutečnosti jednalo o nepovolenou změnu Smlouvy o ESUO.

180. Komise má za to, že zastávala-li odlišný názor k dosahu čl. 4 písm. c) UO před třetím kodexem podpor ocelářskému průmyslu, nemá to žádný význam pro podpory poskytnuté společnosti Salzgitter, jelikož tento názor nebyl obsažen v žádném individuálním aktu, který by se mohl stát konečným vůči příjemci podpory před 1. lednem 1986 [69].

b) Posouzení

181. V bodech 112 až 117 napadeného rozsudku Soud popsal pravidla přijatá Komisí v rámci prvního a druhého kodexu podpor ocelářskému průmyslu. Tento popis se sice netýká pravidel použitelných na projednávanou věc, umožňuje však posoudit právní kontext sporu a objasňuje změny ve výkladu Komise.

68 — Body 122 až 138 kasační odpovědi a vzájemného kasačního opravného prostředku.

69 — Bod 62 repliky.

182. Na rozdíl od toho, co tvrdí Komise, toto není v rámci projednávané věci bezvýznamné.

183. V bodě 112 napadeného rozsudku Soud uvedl, že „od začátku 70. let až do přijetí [druhého kodexu podpor ocelářskému průmyslu], se Komise domnívala, že čl. 4 písm. c) UO se uplatňuje pouze na specifické podpory ve prospěch podniků z odvětví uhlí a oceli“. Dále v bodě 115 uvedeného rozsudku poznamenal, že „od [uvedeného kodexu se] kodexy týkají ‚všech podpor ocelářskému průmyslu […] bez ohledu na to, zda jsou, nebo nejsou specifické‘, *[přičemž] předmětem tohoto upřesnění je pouze navrátit čl. 4 písm. c) UO jeho původní dosah*“ [70].

184. V rámci této části společnost Salzgitter opět vytýká Soudu jeho analýzu týkající se „původního dosahu“ čl. 4 písm. c) UO. Uplatňuje totiž, že již od vstupu v platnost Smlouvy o ESUO, a nikoli až od 70. let do přijetí druhého kodexu se rozsah působnosti tohoto ustanovení omezoval na specifické podpory pro ocelářské podniky.

185. S ohledem na závěry, které jsem vyvodil v rámci první části prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku, se domnívám, že Soud správně popsal rozhodovací praxi Komise, a že tedy argumentace společnosti Salzgitter nemůže obstát.

186. Navrhuji tedy, aby Soudní dvůr zamítl třetí část prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku jako neopodstatněnou, a tedy i první důvod vzájemného kasačního opravného prostředku v celém rozsahu.

B – *K druhému důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku, vycházejícímu z nedostatku odůvodnění sporného rozhodnutí*

187. Svým druhým důvodem vzájemného kasačního opravného prostředku společnost Salzgitter uplatňuje, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 184 napadeného rozsudku rozhodl, že odůvodnění sporného rozhodnutí splňuje požadavky stanovené Smlouvou o ESUO [71].

1. Argumenty účastnic řízení

188. Společnost Salzgitter tvrdí, že Komise neodůvodňuje, proč se odchýlila od své

70 — Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska.

71 — Body 139 až 142 kasační odpovědi a vzájemného kasačního opravného prostředku.

předchozí rozhodovací praxe a použila čl. 4 písm. c) UO na podporu, která není specifická pro odvětví uhlí a oceli, a to v rozporu s judikaturou Soudního dvora a s článkem 67 UO.

189. Společnost Salzgitter též uplatňuje, že Komise nevysvětlila, proč se její posouzení odchýlilo od její rozhodovací praxe týkající se odvětví uhlí.

192. Komise uplatňuje, že se její praxe změnila již při vydání třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu a že tento kodex je v tomto ohledu dostatečně odůvodněn [74]. Vyvrací tedy existenci zvláštní povinnosti odůvodnění a domnívá se, že její povinnosti jsou vyčerpávajícím způsobem upraveny v čl. 15 třetím pododstavci UO a v čl. 95 prvním pododstavci UO (konzultace s Poradním výborem a souhlasný názor Rady).

2. Posouzení

190. Společnost Salzgitter konečně Komisi vytýká, že nepopsala důvody, proč se sporné rozhodnutí odchýlilo od její rozhodovací praxe v podobných věcech, jako například ve věci týkající se rozhodnutí Komise 2002/347/ESUO [72].

193. Úvodem připomínám, že otázka dosahu povinnosti odůvodnění je právní otázkou, která může být Soudnímu dvoru v rámci kasačního opravného prostředku předložena. Důvod vycházející z nerespektování dosahu této povinnosti je tedy přípustný, i kdyby nutně znamenal zohlednění skutkových okolností, na nichž Soud založil svůj závěr [75].

191. Spolková republika Německo zdůrazňuje, že vývoj právní koncepce Komise, pokud jde o rozsah působnosti čl. 4 písm. c) UO a článku 67 UO, vyžadoval vyšší úroveň odůvodnění a ospravedlnění ve sporném rozhodnutí [73].

194. Ze znění čl. 5 druhého pododstavce čtvrté odrážky UO a z čl. 15 prvního pododstavce UO vyplývá, že Společenství „zveřejňuje důvody svých kroků“ a že „[r]ozhodnutí, doporučení a stanoviska [Komise] musí být odůvodněná a musí se v nich přihlížet

72 — Rozhodnutí ze dne 21. listopadu 2001 o režimu rezerv z daňového osvobození, který stanovila Francie pro usazování podniků v zahraničí (Úř. věst. 2002, L 126, s. 27).

73 — Bod 53 kasační odpovědi a odpovědi vedlejší účastnice na podporu vzájemného kasačního opravného prostředku.

74 — Třetí a čtvrtý bod odůvodnění třetího kodexu.

75 — Rozsudek ze dne 20. listopadu 1997, Komise v. V (C-188/96 P, Recueil, s. I-6561, bod 24 a citovaná judikatura).

ke stanoviskům, která bylo třeba si opatřit“. Z těchto ustanovení, jakož i z obecných zásad Smlouvy o ESUO vyplývá, že Komise je povinna odůvodnit obecná nebo individuální rozhodnutí, která přijímá, a to bez ohledu na právní základ k tomu zvolený. Krom toho absence nebo nedostatek odůvodnění je porušením podstatných pravidel řízení ve smyslu článku 33 UO a je důvodem veřejného pořádku, jímž se musí soud Společenství zabývat i bez návrhu [76].

195. Podle ustálené judikatury musí povinnost odůvodnění, která přísluší Komisi na základě článku 15 UO, splňovat tytéž zásady, jaké Soudní dvůr stanovil v rámci článku 253 ES [77].

196. Tyto zásady jsou následující. Odůvodnění musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musejí z něho jasně a jednoznačně vyplývat úvahy orgánu, jenž akt vydal, tak aby soud Společenství mohl vykonávat svůj přezkum legality a zúčastněné osoby, tj. adresáti nebo jiné osoby dotčené aktem ve smyslu čl. 33 druhého pododstavce UO, se mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření. Není však požadováno, aby odůvodnění upřesňovalo všechny relevantní skutkové a právní okolnosti, jelikož otázka, zda toto odůvodnění splňuje požadavky článků 5 UO a 15 UO, musí být posuzována s ohledem nejen na text aktu, ale také s ohledem na jeho souvislosti, jakož i s ohledem na všechna právní pravidla upravující dotčenou oblast [78]. V rámci kontroly státních podpor je rovněž nutno při posuzování odůvodnění rozhodnutí Komise přihlédnout ke komplexnímu hodnocení, které musí orgán provést, a k rozhodnutím diskreční povahy, která tento orgán může přijmout.

197. Pokud se nejprve jedná o výtku založenou na chybějícím odůvodnění týkajícím se vývoje rozhodovací praxe Komise v souvislosti s rozsahem působnosti čl. 4 písm. c) UO a článku 67 UO, domnívám se, že tato výtka není relevantní.

198. Posouzení Komise ohledně slučitelnosti dotčených podpor se společným trhem uhlí a oceli se totiž na tomto vývoji nezakládá. Z kontextu jejího rozhodnutí a zejména z bodů 59 až 66 a 109 až 133 sporného

76 — Viz zejména rozsudek Soudu ze dne 22. června 2005, CIS v. Komise (T-102/03, Sb. rozh. s. II-2357, bod 46 a citovaná judikatura).

77 — Viz zejména rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2003, Belgie v. Komise (C-197/99 P, Recueil, s. I-8461, bod 72), a rozsudky Soudu ze dne 24. září 1996, NALOO v. Komise (T-57/91, Recueil, s. II-1019, body 298 až 300), a ze dne 24. října 1997, British Steel v. Komise (T-243/94, Recueil, s. II-1887, body 159 a 160).

78 — Rozsudky ze dne 19. září 1985, Hoogovens Groep v. Komise, (172/83 a 226/83, Recueil, s. 2831, bod 24); ze dne 14. února 1990, Delacre a další v. Komise (C-350/88, Recueil, s. I-395, body 15 a 16), jakož i výše uvedené rozsudky Belgie v. Komise (bod 72) a Španělsko v. Komise (bod 73).

rozhodnutí totiž vyplývá, že dle mínění Komise se čl. 4 písm. c) UO od počátku na tyto podpory vztahuje. Totéž jsem obhajoval při zkoumání prvního důvodu vzájemného kasačního opravného prostředku.

199. Ze sporného rozhodnutí každopádně jasně a jednoznačně vyplývají úvahy Komise ohledně dosahu a použitelnosti obou těchto ustanovení.

200. Komise totiž podrobně vysvětluje, proč „[p]osouzení slučitelnosti dotčených protiprávních podpor se společným trhem musí být učiněno z hlediska čl. 4 písm. c) [UO] a následně přijatých [kodexů podpor ocelářskému průmyslu]“ [79]. Komise v rámci posouzení povahy dotčených podpor zaprvé uvádí důvody, proč se domnívá, že článek 67 UO není použitelný (bod 66). Zadruhé v rámci posouzení slučitelnosti sporných podpor se společným trhem uhlí a oceli vysvětluje, proč je použití čl. 87 odst. 2 písm. c) ES na ocelářský podnik předem vyloučeno (body 110 až 120). Zatřetí upřesňuje důvody, proč nebylo v projednávané věci odůvodněné přijímat individuální rozhodnutí na základě článku 95 UO (body 121 až 125). Konečně začtvrté Komise uvádí specifická pravidla týkající se zejména lhůt pro oznámení, která byla přijata v rámci kodexů podpor ocelářskému průmyslu od roku 1986 (body 67 až 76 a 126 až 133).

201. Díky těmto důvodům se mohla společnost Salzgitter i Spolková republika Německo seznámit s tím, proč se Komise domnívala, že podmínky stanovené v čl. 4 písm. c) UO byly v projednávaném případě splněny. Společnost Salzgitter i Spolková republika Německo ostatně mohly důkladněji zpochybnit posouzení Komise. Krom toho, jak to dokládá soudní přezkum, jejž mohl Soud v rámci napadeného rozsudku provést, uvedené důvody umožňují soudu Společenství ověřit opodstatněnost tohoto posouzení.

202. Nedomnívám se tedy, že Komise měla v aktu, který má pro připomenutí individuální dosah, uvést ještě vývoj své rozhodovací praxe od přijetí prvního a druhého kodexu podpor ocelářskému průmyslu, když jsou navíc tyto dva kodexy na projednávanou věc nepoužitelné.

203. Pokud jde o druhou výtku, domnívám se, že je také irelevantní, protože pravidla, jimiž se řídí zásahy členských států ve pro-

79 — Bod 109 sporného rozhodnutí.

spěch uhelného průmyslu, se liší od pravidel stanovených v rámci kodexů podpor ocelářskému průmyslu.

204. Pokud jde konečně o třetí výtku, nedomnívám se, že Komise měla uvést důvody, proč se její posouzení liší od posouzení, která provedla v rámci předchozích rozhodnutí. Pojem „státní podpora" totiž ve Smlouvě o ES stejně jako ve Smlouvě o ESUO odpovídá objektivní situaci a důvody, pro něž Komise učinila ve svých předchozích rozhodnutím odlišné posouzení, nejsou relevantní pro posouzení otázky, zda dotčené podpory spadají, či nespadají do rozsahu působnosti čl. 4 písm. c) UO.

205. S ohledem na tyto skutečnosti jsem toho názoru, že důvod vycházející z nedostatku odůvodnění musí být zamítnut v rozsahu, v němž se zakládá na výše uvedených výtkách. Mám totiž za to, že odůvodnění sporného rozhodnutí splňuje zároveň požadavky na jednoznačnost a přezkoumatelnost vyplývající z článků 5 UO a 15 UO, neboť skutkové i právní souvislosti jsou v něm popsány dostatečně přesně.

206. Domnívám se tedy, že Soud mohl v bodě 184 napadeného rozsudku správně vyslovit závěr, že Komise sporné rozhodnutí odůvodnila právně dostatečným způsobem.

207. Za těchto okolností navrhuji, aby Soudní dvůr druhý důvod zamítl.

208. Ze všech předcházejících úvah vyplývá, že vzájemný kasační opravný prostředek podaný společností Salzgitter musí být dle mého názoru v celém rozsahu zamítnut.

VI – K hlavnímu kasačnímu opravnému prostředku

209. Na podporu svého kasačního opravného prostředku uplatňuje Komise dva důvody vycházející zaprvé z porušení čl. 4 písm. c) UO, jakož i třetího, čtvrtého, pátého a šestého kodexu podpor ocelářskému průmyslu a zadruhé z porušení práv obhajoby.

A – *K prvnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 4 písm. c) UO, jakož i třetího, čtvrtého, pátého a šestého kodexu podpor ocelářskému průmyslu*

210. První důvod kasačního opravného prostředku se člení na šest částí vycházejících zaprvé z nesprávné analýzy nejisté a nejednoznačné povahy použitelného právního rámce, zadruhé z nesprávného právního posouzení

při zohledňování prvních dvou kodexů podpor ocelářskému průmyslu, zatřetí z nesprávného výkladu judikatury Soudního dvora týkající se zásady právní jistoty, začtvrté z rozporu v odůvodnění napadeného rozsudku, zapáté z nesprávného posouzení otázky, zda Komise věděla o použití ZRFG na ocelářské podniky, a zašesté ze zpochybnění judikatury vyplývající z rozsudku ze dne 20. března 1997, Alcan Deutschland [80].

211. Komise v podstatě zpochybňuje analýzu, kterou Soud učinil v bodech 158 až 183 napadeného rozsudku a která se týká žalobního důvodu uplatněného v řízení v prvním stupni založeného na údajném porušení zásady právní jistoty (sedmý žalobní důvod). Tvrdí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že za konkrétních okolností projednávané věci Komise porušila zásadu právní jistoty, protože požadovala navrácení podpor poskytnutých společnosti Salzgitter v letech 1986 až 1995.

212. Soud vyhověl žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady právní jistoty, přičemž svou úvahu rozdělil do tří etap.

213. Nejprve zkoumal jasnost právního rámec. Soud dospěl v bodě 174 napadeného rozsudku k závěru, že situace, jež nastala po přijetí druhého a třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu, byla nejasná a nejednoznačná. Komise tuto analýzu zpochybňuje v rámci první části svého prvního důvodu kasačního opravného prostředku.

214. Soud dále zkoumal chování Komise. Nejdříve konstatoval, že Komise obdržela od společnosti Salzgitter několik informací a že rovněž vydala rozhodnutí o nevznesení námitek ohledně uplatňování ZRFG, a následně v bodech 176 až 180 napadeného rozsudku uvedl, že Komise porušila svou povinnost řádné péče, když v průběhu posuzování těchto dokumentů nezjistila nedostatek oznámení dotčených podpor a nezačala podle toho konat. Komise toto konstatování napadá v rámci páté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku.

215. S ohledem na tato zjištění Soud konečně v bodech 181 a 182 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise porušila zásadu právní jistoty, když nařídila Spolkové republice Německo, aby požadovala navrácení podpor poskytnutých společnosti Salzgitter. Důsledky, jež Soud vyvozuje z uvedených zjištění, zpochybňuje Komise v rámci třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku.

80 — C-24/95, Recueil, s. I-1591.

216. S ohledem na tyto skutečnosti se domnívám, že je třeba analyzovat opodstatněnost tohoto prvního důvodu kasačního opravného prostředku tak, že se postupně posoudí jeho první, pátá a třetí část, jelikož jsou v nich zpochybněny tři závěry, k nimž Soud v napadeném rozsudku dospěl.

1. K první části prvního důvodu vycházející z nesprávné analýzy jednoznačnosti dotčené právní situace

217. V první části svého prvního důvodu kasačního opravného prostředku Komise napadá analýzu Soudu, podle níž je právní situace, jež vyplynula z přijetí druhého a třetího kodexu, nejistá a nejednoznačná.

a) Argumenty účastnic řízení

218. Analýzu provedenou Soudem v bodě 174 napadeného rozsudku, podle které bylo povolení podpory obsažené v rozhodnutí z roku 1971 částečně mlčky vzato zpět přijetím druhého kodexu nebo alespoň třetího kodexu, považuje Komise za nesprávnou.

219. Komise uvádí, že toto povolení, které se zakládalo na Smlouvě o ES, nemohlo mít žádné účinky v rámci Smlouvy o ESUO. Článek 4 písm c) UO byl použitelný a v souladu s výše uvedeným rozsudkem ze dne 10. prosince 1969, Komise v. Francie, byly podpory ocelářským podnikům přísně zakázány před vstupem v platnost prvního kodexu [81]. Domnívá se, že uvedené povolení, jakož i ta, která následovala, byla teprve na základě prvního kodexu prohlášena za použitelná v oblasti působnosti Smlouvy o ESUO a že platnost tohoto dočasného obecného povolení skončila ve stejný okamžik jako platnost prvního kodexu, tj. 31. prosince 1981.

220. Komise krom toho zpochybňuje analýzu Soudu obsaženou v bodech 173 a 174 napadeného rozsudku, podle níž nebylo jasné, zda bylo pozdější použití článku 3 ZRFG na společnost Salzgitter spojeno s povinností oznamovat „záměry“, která je uvedena v článku 6 třetího kodexu. Podle Komise je toto ustanovení zcela jasné.

221. Komise ve své replice rovněž uvádí, že článek 67 UO není na státní podpory použitelný, protože členské státy nemohou zavádět podpory v rámci své hospodářské a sociální politiky [82]. Komise zdůrazňuje, že čl. 4 písm. c) UO zakazuje podpory „v jakékoli

81 — Komise odkazuje na body 41 až 44 tohoto rozsudku.

82 — Komise odkazuje na výše uvedený rozsudek De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Vysoký úřad.

formě“ a že judikatura citovaná Spolkovou republikou Německo nikdy neodkazovala, pokud jde o článek 67 UO, na obecně použitelné „režimy podpor“. Rovněž tvrdí, že tento členský stát Komisi neoznámil podpory poskytnuté společnosti Salzgitter, a že tedy nemůže tvrdit, že je Komise povolila na základě článku 67 UO.

222. Společnost Salzgitter má za to, že se Soud nedopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že právní situace vyplývající z přijetí druhého a třetího kodexu, není dostatečně jasná. Domnívá se, že Komise měla v tomto druhém a třetím kodexu nebo v jiném sdělení vyjádřit změnu své právní koncepce, pokud jde o rozsah působnosti čl. 4 písm. c) UO [83]. Rovněž uplatňuje, že nevznesla-li Komise žádnou námitku vůči použití ZRFG, vzbudila tím u podniků legitimní očekávání o legalitě této právní úpravy.

223. Společnost Salzgitter krom toho uplatňuje, že čl. 4 písm. c) UO není použitelný na obecná opatření členských států týkající se všech odvětví hospodářství, jakým je i ZRFG, což Komise potvrdila v první části odůvodnění prvního a druhého kodexu. Rovněž tvrdí, že Komise použila čl. 4 písm. c) UO retroaktivně, což je v rozporu s právem Společenství a může to zpochybnit dlouhodobá investiční rozhodnutí podniku, který byl příjemcem podpory [84].

224. Společnost Salzgitter dodává, že rozhodovací praxe Komise v odvětví uhlí, která spočívá v uplatňování článku 67 UO na podpory, které nejsou pro toto odvětví specifické, tuto analýzu dále potvrzuje.

225. Společnost Salzgitter uvádí, že článek 6 třetího kodexu nedovoloval určit, zda použití daňových pravidel stanovených v ZRFG na ocelářské podniky mělo být opětovně oznámeno i přes předchozí povolení udělené Komisí na základě Smlouvy o ES. Dodává, že na existující podpory ani na podpory upravené v ZRFG se oznamovací povinnost stanovená v uvedeném ustanovení nemohla vztahovat. V tomto ohledu společnost Salzgitter odkazuje na výše uvedený rozsudek Itálie v. Komise týkající se oznámení individuálních opatření provádějících obecný režim podpor [85]. Domnívá se, že jelikož Komise bez výhrad povolila použití ZRFG na základě Smlouvy o ES a nevznesla žádnou

83 — Společnost Salzgitter odkazuje na rozsudek ze dne 29. dubna 2004, Komise v. Kvaerner Warnow Werft (C-181/02 P, Recueil, s. I-5703, bod 41).

84 — Společnost Salzgitter odkazuje na výše uvedený rozsudek Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise (bod 119 a citovaná judikatura).

85 — Bod 21.

námitku podle článku 67 UO, použití ZRFG ve prospěch podniku nelze kvalifikovat jako „novou podporu“, a tedy ani jako „záměr“ ve smyslu článku 6 třetího kodexu.

b) Posouzení

228. Jak jsem již uvedl [86], Soud v bodě 174 napadeného rozsudku rozhodl, že:

226. Společnost Salzgitter konečně dodává, že když Spolková republika Německo v roce 1971 oznámila ZRFG Komisi v souladu se Smlouvou o ES, oznámila jej Komisi zároveň i podle článku 67 UO. Domnívá se, že povolením daňových opatření oznámených podle Smlouvy o ES Komise rovněž nepřímo prohlásila, že tato opatření nemají žádný „citelný vliv na podmínky soutěže“ v uhelném a ocelářském průmyslu ve smyslu čl. 67 odst. 1 UO.

„[…] situace, která vyplynula z přijetí druhého a třetího kodexu […], se vyznačovala následující nejistotou a nedostatkem jasnosti, přičitatelnými Komisi:

– konkludentní charakter částečného zpětvzetí, které bylo tudíž nedostatečně jasné povahy, rozhodnutí Komise z roku 1971, obsahujícího nevznesení námitek;

227. Spolková republika Německo uplatňuje v podstatě stejnou argumentaci jako společnost Salzgitter. Uvádí, že obecné podpory nepodléhají oznamovací povinnosti podle čl. 67 odst. 1 UO, nemohou-li mít citelný vliv na podmínky soutěže v uhelném nebo ocelářském průmyslu, což Komise nepřímo potvrdila, když opakovaně povolila opatření stanovená v ZRFG. Domnívá se, že tato opatření beztak nelze považovat za existující podpory, které by nepodléhaly zvláštní oznamovací povinnosti podle Smlouvy o ESUO.

– dvojsmyslnost, pokud jde o dosah částečného konkludentního zpětvzetí výše uvedeného rozhodnutí o nevznesení námitek, pokud jde o otázku, zda následné použití článku 3 ZRFG mělo být oznámeno jako ‚záměr‘ ve smyslu článku 6 třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu. […]“

86 — Viz bod 60 a násl. tohoto stanoviska.

229. V rámci této první části Komise tvrdí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, pokud jde o účinky druhého a třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu na rozhodnutí o nevznesení námitek, které Komise přijala ve vztahu k článku 3 ZRFG dne 4. srpna 1971. Komise dále zpochybňuje analýzu Soudu, pokud jde o jasnou povahu povinnosti oznamovat záměry dotčených podpor, jež byla stanovena v článku 6 třetího kodexu podpor ocelářskému průmyslu.

230. Jsem toho názoru, že tato výtka je opodstatněná, a to z níže uvedených důvodů.

231. *Zaprvé* se na rozdíl od Soudu domnívám, že přijetí druhého a třetího kodexu nevedlo k částečnému konkludentnímu zpětvzetí rozhodnutí o nevznesení námitek, které Komise přijala v roce 1971. Jak jsem již uvedl v rámci zkoumání vzájemného kasačního opravného prostředku, domnívám se totiž, že se toto rozhodnutí založené na článcích 87 ES a 88 ES týkalo pouze podniků, na které se vztahuje Smlouva o ES, a nikoli podniků, na které se vztahuje Smlouva o ESUO [87]. Přijetí druhého a třetího kodexu proto nemohlo vést ke zpětvzetí povolení uděleného Komisí v roce 1971, protože se dle mého názoru toto povolení na ocelářské podniky nevztahovalo.

87 — Viz body 149 až 152 tohoto stanoviska.

232. *Zadruhé* jsem toho názoru, že povinnost oznámit dotčené podpory zcela jasně vyplývala ze znění článku 6 třetího kodexu.

233. Uvedený článek 6 tohoto kodexu upravuje předběžné přezkumné řízení Komise o všech záměrech podpor zavedených členskými státy, a to s cílem zabránit zavedení podpor neslučitelných se společným trhem. Za tímto účelem čl. 6 odst. 1 první věta třetího kodexu požaduje, aby členské státy včas vyrozuměly Komisi o záměrech, které směřují k zavedení nebo ke změně podpor upravených uvedeným kodexem, aby tak Komise mohla předložit své stanovisko [88]. Krom toho podle čl. 6 odst. 1 druhé věty třetího kodexu musí být Komise „informována za stejných podmínek o *záměrech, kterými mají být na odvětví ocelářského průmyslu použity režimy podpor, o nichž již rozhodla na základě ustanovení Smlouvy o [ES]*“ [89]. K oznámení má dojít ve lhůtě, kterou Soudní dvůr kvalifikoval jako „prekluzivní lhůtu“ [90]. V souladu s čl. 6 odst. 4 téhož kodexu nemůže členský stát provést zamýšlená opatření nehledě na to, zda jsou specifická, nebo přijatá dle

88 — Třetí kodex se týká podpor na výzkum a vývoj, na ochranu životního prostředí, na uzavření ocelářských zařízení a konečně regionálních podpor na investice, upravených obecnými režimy.

89 — Kurziva provedena autorem tohoto stanoviska.

90 — Viz rozsudek ze dne 13. července 2000, Salzgitter v. Komise (C-210/98 P, Recueil, s. I-5843, body 49 až 55 a citovaná judikatura).

obecného režimu podpor povoleného na základě Smlouvy o ES, dokud je Komise neschválila. Jak již uvedl Soudní dvůr v rámci čl. 88 odst. 3 ES, tato kontrola má zásadní význam pro zajištění fungování společného trhu [91].

234. Ze znění čl. 6 odst. 1 druhé věty třetího kodexu jasně vyplývá, že od jeho vstupu v platnost dne 1. ledna 1986 byla povinnost oznámit finanční opatření, jaká jsou předmětem projednávaného sporu, jasná a bezpodmínečná.

235. Tuto analýzu potvrzuje judikatura Soudního dvora.

236. Tato povinnost je totiž za použití stejných slov uvedena v čl. 6 odst. 1 čtvrtého, pátého a šestého kodexu. Na základě předložené otázky týkající se dosahu tohoto ustanovení v rámci pátého kodexu, soud Společenství dospěl k názoru, že toto ustanovení v souladu se svým zněním „[neponechává] orgánům veřejné moci žádné pochybnosti o jejich povinnosti oznámit dotčené podpory a poskytnout je teprve na základě předchozího stanoviska Komise bez ohledu na to, zda budou případně kvalifikovány jako podpora“ [92].

237. Proto se na rozdíl od toho, co tvrdí Soud v bodě 174 napadeného rozsudku, domnívám, že oznamovací povinnost zavedená Komisí v čl. 6 odst. 1 druhé větě třetího kodexu se jasně týkala takových podpor, o jaké šlo v projednávaném sporu. Spolková republika Německo s ohledem na svou účast v Poradním výboru ESUO a společnost Salzgitter s ohledem na svou silnou hospodářskou pozici mohly obě rozpoznat, že tato povinnost byla zavedena ve třetím kodexu a že byla zachována v následujících kodexech podpor ocelářskému průmyslu. Proto se na rozdíl od toho, co Soud rozhodl v bodě 181 napadeného rozsudku, nedomnívám, že by Komise byla povinna poskytnout jakékoli vysvětlení ohledně pravidel obsažených ve třetím kodexu nebo v následně přijatých kodexech.

238. Za těchto podmínek mám za to, že společnost Salzgitter stejně jako Spolková republika Německo byly schopny si uvědomit konkrétní rozsah svých povinností, a to od přijetí třetího kodexu v roce 1986. Na rozdíl od toho, co uvádí Soud, tedy existovala jasná

91 — Viz rozsudky ze dne 14. února 1990, Francie v. Komise (C-301/87, Recueil, s. I-307, bod 17), a ze dne 11. července 1996, SFEI a další (C-39/94, Recueil, s. I-3547, bod 70).

92 — Výše uvedené usnesení Německo v. Komise (bod 55).

a jednoznačná povinnost oznámit dotčené podpory na základě článku 6 třetího, čtvrtého, pátého a šestého kodexu.

239. S ohledem na všechny tyto skutečnosti se tedy domnívám, že se Soud dopustil nesprávného posouzení při analýze týkající se jasné povahy použitelného právního rámce.

240. Toto zjištění v zásadě stačí k tomu, aby se vyhovělo kasačnímu opravnému prostředku podanému Komisí a aby se Soudnímu dvoru navrhlo zrušení napadeného rozsudku. Domnívám se nicméně, že je třeba pokračovat ve zkoumání páté a třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku, aby bylo možné posoudit následky, které je nutno v projednávané věci z tohoto nesprávného právního posouzení vyvodit.

2. K páté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku vycházející z nesprávného posouzení otázky, zda Komise věděla o poskytnutí dotčených podpor

241. V páté části prvního důvodu kasačního opravného prostředku Komise tvrdí, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 179 napadeného rozsudku dospěl k názoru, že Komise věděla o použití ZRFG na společnost Salzgitter několik let před tím, než zareagovala, a že tím nesplnila svou povinnost řádné péče.

a) Argumenty účastnic řízení

242. Komise uplatňuje, že Soud v bodech 175 až 179 napadeného rozsudku pouze uvádí, jaké dokumenty byly poskytnuty Komisi, neupřesňuje však, zda obsahovaly informace o podporách, jež nebyly oznámeny. Krom toho Soud nezmínil žádné ustanovení práva, které by správnímu aparátu Komise ukládalo přihlížet k těmto dokumentům mimo řízení, v jehož rámci byly poskytnuty.

243. Komise upřesňuje, že již z důvodu samotné existence režimu státních podpor ocelářskému průmyslu není ani stanoveno, ani není nutné, aby si mezi sebou předávaly informace útvary Komise, které jsou pověřeny sledováním systému výrobních kvót oceli, a útvary Komise, které jsou pověřeny kontrolou státních podpor. Komise dodává, že Spolková republika Německo nedodržela povinnost informovat o podporách podle článku 7 kodexů podpor ocelářskému

průmyslu, které byly v účinnosti v letech 1986 až 2002, a že útvarům pověřeným prováděním uvedených kodexů nebyly předány žádné informace.

244. Komise zdůrazňuje skutečnost, že ocelářské podniky nejsou povinny jí předávat v rámci režimu výrobních kvót oceli své zprávy o činnosti nebo účetní závěrky, takže ani Komise není v zásadě povinna takové dokumenty číst.

245. Komise zpochybňuje zjištění Soudu obsažené v bodě 179 napadeného rozsudku, podle nějž ze zpráv o činnosti a z účetních závěrek společnosti Salzgitter, které tato předala Komisi, vyplynulo, že využívala výjimečných rezerv. Komise k tomu dodává, že v každém případě nejsou v systému kvót rozhodující částky nebo rezervy použité na investice, nýbrž účinky, jaké měly investice na výrobní kapacitu a poté na samotnou produkci. Upřesňuje, že i kdyby se připustilo tvrzení Soudu obsažené v bodě 178 napadeného rozsudku, podle nějž měly být finanční zdroje skutečně Komisi oznámeny v rámci režimu kvót, dotčené rezervy stejně neodpovídají finančním zdrojům, nýbrž odkladu daně poskytnutému na konkrétní investice.

246. Soud podle Komise nezmiňuje žádné ustanovení, z nějž by mohlo vyplývat, že má povinnost seznámit se s dokumenty mimo řízení, v jehož rámci jí byly předloženy. Dodává, že spontánní předání dokumentů společností Salzgitter nemůže být důkazem toho, že se Komise seznámila s jejich obsahem. Podnik, který byl příjemcem podpory, tuto skutečnost ani neprokázal.

247. V rámci svých písemných a ústních vyjádření Komise zdůraznila riziko, jaké může vyvolat analýza Soudu jak pro systém kontroly státních podpor, tak pro jeho administrativní zajištění.

248. Uvedla totiž, že pokud by spontánní předání dokumentů některému útvaru Komise, které mohou obsahovat pouze nejasná vyjádření k poskytnutí státních podpor, stačilo jako důvod k tomu, aby jí byl odňat jediný prostředek, jak zasahovat vůči poskytování protiprávních podpor nebo podpor neslučitelných se společným trhem, pak by hrozilo, že se kontrola státních podpor založená na oznamovací povinnosti zhroutí.

249. Dále uvedla, že analýza Soudu by mohla zpochybnit jeden ze základních výdobytků moderního administrativního uspořádání

Komise, a sice jasnou a zřetelnou dělbu pravomocí, a ponechala by tak prostor pro administrativní systém, ve kterém by každý pracovník Komise musel neprodleně oznámit příslušnému orgánu každé jím odhalené porušení právního řádu.

250. Společnost Salzgitter má za to, že se tato část vztahuje k posouzení skutkových okolností, jimiž se Soudní dvůr nemůže v rámci kasačního opravného prostředku zabývat. Podpůrně uplatňuje, že povinnost Komise přihlédnout k dříve poskytnutým podporám, jež byla stanovena v rámci režimu dohledu nad kvótami oceli, v sobě zahrnuje povinnost seznámit se se zprávami o činnosti, které jí byly předány. Dodává, že v účetních závěrkách obsažených v těchto zprávách je jasně uvedeno, že společnost Salzgitter využila daňových opatření stanovených v ZRFG, a že ostatně na základě těchto zpráv o činnosti jí Komise v roce 1998 zaslala žádost o informace. Uplatňuje, že toto téma bylo rovněž předmětem diskusí na jednání s Komisí v roce 1982, kterého se zúčastnily také útvary pověřené správou kvót oceli a útvary pověřené kontrolou státních podpor. Domnívá se, že povinnost Komise seznámit se s informacemi, které jsou jí předávány, vyplývá z práva být vyslechnut [93] a že Komise beztak nemůže vůči občanovi namítat skutečnost, že zásilku adresoval nepříslušnému oddělení.

251. Spolková republika Německo tvrdí, že Komise jakožto orgán kontroly státních podpor musí přihlédnout ke všem informacím, které jí jsou sděleny. Dodává, že administrativní útvary pověřené správou kvót oceli jsou již s ohledem na svou působnost schopné rozpoznat informace získané pro kontrolu podpor ocelářskému průmyslu a že jsou povinny předat relevantní informace útvarům pověřeným kontrolou podpor.

b) Posouzení

252. Na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Salzgitter, se domnívám, že pátá část je přípustná.

253. Jak je známo, podle článku 32d Smlouvy o ESUO, který je totožný s článkem 225 ES, kasační opravný prostředek se musí omezovat na otázky práva, neboť k posuzo-

93 — Rozsudek ze dne 21. září 1989, Hoechst v. Komise (46/87 a 227/88, Recueil, s. 2859).

vání skutkového stavu je v zásadě příslušný pouze Soud [94].

254. Domnívám se nicméně, že analýza uvedené části nenastoluje pouze problém ohledně posouzení skutkového stavu. Dle mého názoru totiž zkoumání její opodstatněnosti nastoluje z hlediska závěrů, které jsem vyvodil v rámci první části, skutečně právní problém.

255. Je otázka, zda se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise porušila svou povinnost řádné péče, protože neodhalila existenci dotčených podpor a jejich neoznámení, ačkoli měl členský stát jasnou a bezpodmínečnou oznamovací povinnost.

256. Úvodem je třeba poznamenat, že závěry vyvozené Soudem v napadeném rozsudku, pokud jde o případnou povinnost vzájemného předání informací mezi útvary Komise, jsou specifické pro projednávaný případ. Soud to mnohokrát zdůraznil, zejména v bodech 179 a 182 uvedeného rozsudku. Své závěry opírá o zvláštní povinnosti, které Komise uložila ocelářským podnikům s cílem překonat zjevnou krizi evropského ocelářského odvětví.

257. V bodech 176 a 177 napadeného rozsudku Soud popsal povinnosti ocelářských podniků, které pro ně vyplývají ze zavedení režimu dohledu nad jejich výrobou oceli [95]. Pokud jde o uplatňování tohoto režimu zavedeného v roce 1980, Soud zejména uvedl, že Komise má pravidelné informace o výrobě a dodávkách dotyčných podniků. Rovněž poznamenal, že v rámci úprav uvedeného režimu určila jasný vztah mezi poskytováním nepovolených podpor a výrobními kvótami, aby se zabránilo souběhu těchto opatření. Článek 15a odst. 1 rozhodnutí Komise č. 2177/83/ESUO [96] tak Komisi opravňoval

94 — Rád bych připomněl, že podle ustálené judikatury jedině Soud je příslušný jednak zjistit skutkový stav, kromě případu, kdy věcná nesprávnost těchto zjištění vyplývá z písemností ve spise, které mu byly předloženy, a jednak tento skutkový stav posoudit. S výhradou případu zkreslování důkazů předložených Soudu tedy posouzení skutkového stavu není otázkou práva předloženou jako takovou Soudnímu dvoru k přezkumu v rámci kasačního opravného prostředku. Nicméně, pokud Soud zjistil nebo posoudil skutkový stav, Soudní dvůr je příslušný k výkonu přezkumu právní kvalifikace těchto skutkových okolností a právních důsledků, které z nich Soud vyvodil. Viz zejména rozsudek ze dne 6. dubna 2006, General Motors v. Komise (C-551/03 P, Sb. rozh. s. I-3173, body 51 a 52).

95 — Tento režim byl zaveden na základě článku 58 UO rozhodnutím Komise č. 2794/80/ESUO ze dne 31. října 1980, které zavádí systém výrobních kvót oceli pro podniky ocelářského průmyslu (Úř. věst. L 291, s. 1). Platnost tohoto režimu byla několikrát prodloužena až do 30. června 1988.

96 — Rozhodnutí ze dne 28. července 1983, kterým se mění režim dohledu a výrobních kvót pro některé výrobky pro podniky ocelářského průmyslu (Úř. věst. L 208, s. 1). Obsah článku 15a tohoto rozhodnutí je obsažen v takřka totožném znění v článku 15a následných pozměňujících rozhodnutí, a sice v rozhodnutí Komise č. 234/84/ESUO ze dne 31. ledna 1984 (Úř. věst, L 29, s. 1), v rozhodnutí Komise č. 3485/85/ESUO ze dne 27. listopadu 1985 (Úř. věst. L 340, s. 5) a v rozhodnutí Komise č. 194/88/ESUO ze dne 6. ledna 1988 (Úř. věst. L 25, s. 1).

„snížit výrobní kvóty podniku, shledala-li, že dotčený podnik využívá [využíval] podpory nepovolené Komisí na základě [druhého kodexu podpor ocelářskému průmyslu] nebo že podmínky spojené s povolením podpory nebyly dodrženy“.

258. S ohledem na tyto skutečnosti a na judikaturu Soudního dvora [97] Soud v bodě 178 napadeného rozsudku rozhodl, že „[v] důsledku toho byla Komise nutně vedena k ověřování informací týkajících se výroby ocelářských podniků, které od nich obdržela, zvláště proto, aby stanovila, zda udržení nebo zvýšení výrobních kapacit nevyplývalo z nepovolených státních podpor“.

259. Soud rovněž zdůraznil existenci striktních požadavků týkajících se investičních programů ocelářských podniků [98] a připomněl, že Komise v roce 1988 znovu zkoumala režim podpor stanovený v ZRFG a že během prosince roku 1988 přijala rozhodnutí o nevznesení námitek na základě Smlouvy o ES.

260. S přihlédnutím k těmto skutečnostem a k informacím poskytnutým Komisi společností Salzgitter na základě výše uvedených povinností Soud v bodě 179 napadeného rozsudku konstatoval, že Komise měla „zjistit a konstatovat nedostatek oznámení [sporných] podpor a začít podle toho konat“. Kvůli dlouhotrvajícímu nedostatku reakce ze strany Komise a vzhledem k nejistotě a nejasnosti právní situace Soud tedy v bodě 180 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise vytvořila „v rozporu s povinností řádné péče […] situaci dvojznačného charakteru“, kterou měla objasnit před nařízením vrácení poskytnutých podpor.

261. Na rozdíl od toho, co rozhodl Soud, se domnívám, že v projednávané věci lze jen stěží vytýkat Komisi porušení její povinnosti řádné péče, když poskytnutí dotčených podpor nebylo nijak oznámeno v jakékoli formě, bez ohledu na jasnou a bezpodmínečnou povahu této povinnosti.

262. Své posouzení zakládám na analýze pravomocí a úkolů Komise a členských států v rámci režimu kontroly státních podpor.

97 — Soud odkazuje na rozsudky ze dne 15. ledna 1985, Finsider v. Komise (250/83, Recueil, s. 131, bod 9); ze dne 15. října 1985, Krupp a Thyssen v. Komise (211/83 a 212/83 a 77/84 a 78/84, Recueil, s. 3409, bod 34), a ze dne 7. dubna 1987, Dillinger Hüttenwerke v. Komise (226/85, Recueil, s. 1621, bod [12]).

98 — Soud odkazuje na rozhodnutí Komise č. 3302/81/ESUO ze dne 18. listopadu 1981 týkající se informací, které jsou podniky ocelářského odvětví povinny poskytnout o svých investicích (Úř. věst. L 333, s. 35), ve znění rozhodnutí Komise č. 2093/85/ESUO ze dne 26. července 1985 (Úř. věst. L 197, s. 19), v účinnosti až do 16. října 1991.

263. Na Komisi stejně jako na všechny orgány Společenství se při výkonu jejich administrativních úkolů vztahuje zásada řádné správy.

264. Počínaje jedním z prvních rozsudků Soudního dvora je tato zásada součástí nepsaných pravidel legality podle práva Společenství [99]. Judikatura Soudního dvora postupně stanovila požadavky související s touto zásadou a ty byly poté zakotveny v článku 41 Listiny základních práv Evropské unie [100].

265. Zásada řádné správy vyžaduje, aby Komise provedla důsledné a vyčerpávající posouzení všech právních i skutkových údajů, které by mohly mít vliv na přijetí aktu [101]. Krom toho, jelikož je Komise nadána výlučnou pravomocí k posuzování slučitelnosti státní podpory se společným trhem, je povinna pečlivě a nestranně posoudit každý případ, o němž se dozví. Povinnost řádné péče, jejíž porušení Soud Komisi vytýká, se posuzuje jako požadavek na administrativní vyřízení „v přiměřené lhůtě". Dle soudu Společenství musí být tato lhůta „posouzena v závislosti na zvláštních okolnostech každé věci, a zejména na jejím kontextu, jednotlivých fázích řízení, které musí Komise dodržet, podle složitosti věci, jakož i podle její důležitosti pro jednotlivé zúčastněné strany" [102]. Orgány tedy nesmějí neomezeně prodlužovat řízení a svým způsobem jsou postihovány za svou pasivitu, jsou-li povinny jednat v přiměřené lhůtě.

266. Dodržování této zásady řádné správy v praxi vyžaduje, aby Komise přijala veškerá interní opatření, která jsou vhodná k zajištění řádného fungování jejích útvarů [103]. Za tímto účelem má interní organizační pravomoc. Komise tvoří jediný organizační a funkční celek [104]. Tyto útvary jsou nicméně rozčleněny na generální ředitelství, ředitelství, odbory nebo divize na základě plánu

99 — Rozsudek ze dne 10. prosince 1957, Société des usines à tubes de la Sarre v. Vysoký úřad (1/57 a 14/57, Recueil, s. 201, 220).

100 — Úř. věst. 2000, C 364, s. 1. Pokud jde o obsah a rozsah této zásady, viz Simon, D., *„Le principe de 'bonne administration' ou la 'bonne gouvernance concrète"*, in Le droit de l'Union européenne en principes, Liber amicorum en l'honneur de Jean Raux, Apogée, Rennes, 2006, s. 155.

101 — Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 21. listopadu 1991, Technische Universität München (C-269/90, Recueil, s. I-5469, bod 14), jakož i rozsudky Soudu ze dne 24. ledna 1992, La Cinq v. Komise (T-44/90, Recueil, s. II-1, bod 86); ze dne 19. března 1997, Oliveira v. Komise (T-73/95, Recueil, s. II-381, bod 32), a ze dne 11. září 2002, Alpharma v. Rada (T-70/99, Recueil, s. II-3495, bod 182).

102 — Rozsudek Soudu ze dne 15. září 1998, Gestevisión Telecinco v. Komise (T-95/96, Recueil, s. II-3407, bod 75).

103 — Viz v rámci Smlouvy o ESUO článek 16 UO. Tato interní organizační opatření jsou upravena v jednacím řádu. Jednacími řády, které byly v účinnosti v rozhodné době, byly jednací řády ze dne 9. ledna 1963 (Úř. věst. 1963, 17, s. 181) a ze dne 17. února 1993 (Úř. věst. L 230, s. 15). Posledně uvedený byl nahrazen jednacím řádem Komise ze dne 18. září 1999 (Úř. věst. L 252, s. 41) a poté jednacím řádem ze dne 29. listopadu 2000 (Úř. věst. L 308, s. 26).

104 — Podle článku 17 jednacích řádů z let 1963 a 1993 „Komise má k dispozici pro přípravu a provádění své činnosti soubor útvarů, které tvoří jedinou správu".

rozdělení pravomocí, který je koncipován tak, že se pokud možno snaží zabránit překrývání pravomocí a zdvojeným pravomocem [105]. Pro zajištění účinnosti své činnosti tak Komise v čl. 21 odst. 1 svého jednacího řádu z roku 1963 stanoví, že její útvary „působí v co nejtěsnější součinnosti". Podle tohoto ustanovení platí, že před předložením dokumentu Komisi musí odpovědný útvar upozornit všechny dotčené útvary podle plánu rozdělení pravomocí nebo z důvodu povahy věci, aby se tak zabránilo zdvojování pravomocí a aby získal jejich souhlas nebo stanovisko [106].

267. V projednávaném sporu z popisu skutkového stavu provedeného Soudem vyplývá, že Komisi byly od roku 1988 předkládány zprávy o činnosti a účetní závěrky společnosti Salzgitter, z nichž bylo zřejmé, že tato společnost využila výjimečných rezerv na základě článku 3 ZRFG. Podle Soudu mohly tyto údaje rovněž vyplynout z přezkumu provedeného Komisí v roce 1988 ohledně slučitelnosti obecného režimu podpor se Smlouvou o ES.

268. Stejně jako Soud se domnívám, že se Komise mohla seznámit s existencí dotčených podpor. Jak to totiž jasně vyplývá z napadeného rozsudku, Komise se snažila zajistit dohled nad činností ocelářských podniků s pomocí „protikrizových" opatření, která jí umožňovala získat maximum informací o finanční situaci společnosti Salzgitter [107].

269. Vztah mezi režimem výrobních kvót oceli a režimem státních podpor je jasný. Vyplývá z článku 15a rozhodnutí, jimiž se Soud zabýval, jakož i z jejich článku 14 [108]. Ať již Komise použije to, či ono ustanovení, musí nutně prozkoumat účetnictví podniku na základě informací poskytnutých tímto podnikem [109].

105 — Článek 19 jednacího řádu z roku 1963, článek 18 jednacího řádu z roku 1993, článek 17 jednacího řádu z roku 1999 a článek 19 jednacího řádu z roku 2000.

106 — Uvedené ustanovení bylo převzato takřka stejnými slovy do čl. 20 prvního pododstavce jednacího řádu z roku 1993, do čl. 19 prvního pododstavce jednacího řádu z roku 1999 a do čl. 21 prvního pododstavce jednacího řádu z roku 2000. Viz také Kindblom-Törnell, M., „*The role of the cabinets in the decision-making process of the European Commission*", in Liber amicorum en l'honneur de Sven Norberg, Bruylant Brusel, 2006, s. 329, 230.

107 — Podotýkám, že po odstranění režimu kvót během června 1988 bylo na základě článku 47 UO přijato rozhodnutí Komise ze dne 19. července 1988 č. 2448/88/ESUO, kterým se zavádí režim dohledu pro určité výrobky pro podniky ocelářského průmyslu (Úř. věst. L 212, s. 1). Na základě tohoto rozhodnutí použitelného od 1. července 1988 do 30. června 1990 byly podniky povinny ohlašovat Komisi každý měsíc svou produkci a dodávky oceli. Od roku 1991 ve snaze o nápravu přetrvávajících potíží na trhu oceli bylo na základě článku 54 UO přijato rozhodnutí Komise ze dne 15. října 1991 č. 3010/91/ESUO týkající se informací, které jsou podniky ocelářského odvětví povinny poskytnout o svých investicích (Úř. věst. L 286, s. 20).

108 — Viz článek 14 pozměňujících rozhodnutí zmíněných v poznámce pod čarou 96.

109 — Viz sdělení Komise o informacích poskytovaných ocelářskými podniky žádajícími o použití článků 14 a 15 rozhodnutí č. 1696/82/ESUO ve svůj prospěch a o kritériích stanovených Komisí pro jejich uplatnění (Úř. věst. 1982, C 318, s. 3).

270. Soudní dvůr rozhodl, že všechna opatření tvoří celistvý soubor a že nelze napadat skutečnost, že do režimu výrobních kvót byla zavedena kritéria týkající se režimu podpor ocelářskému průmyslu, protože oba režimy si kladou za cíl restrukturalizaci bez ohledu na rozdíly v jejich právním základu a v kritériích jejich uplatňování. Podle Soudního dvora tedy není ani svévolné, ani diskriminační, jsou-li údaje vyplývající z uplatnění jednoho z těchto režimů převzaty do druhého formou odkazu [110].

271. Komise nicméně nemá žádnou povinnost, pokud jde o důsledky, které by měla vyvodit, kdyby případně bylo zjištěno, že nebyla oznámena podpora. Soudní dvůr ostatně zaujal zvlášť obezřetný přístup, respektující různé postupy stanovené Komisí v rámci protikrizových opatření. V tomto ohledu odkazuji na rozsudek ze dne 7. července 1982, Klöckner-Werke v. Komise [111]. V této věci žalující podnik Komisi zejména vytýkal, že při výpočtu výrobních kvót nezohlednila veřejné subvence, jichž využilo několik podniků v některých členských státech v rozporu se Smlouvou o ESUO. Podle Klöckner-Werke AG měla Komise na poskytnutí těchto veřejných subvencí reagovat. Soudní dvůr dospěl k názoru, že Komise nebyla *„povinna přihlédnout v rámci opatření stanovených v článku 58 [UO]*[112] *k narušení ocelářského trhu v důsledku poskytnutí podpor případně neslučitelných se Smlouvou“* [113]. Uvedl, že uplatnění článku 58 UO, které již z povahy věci vyžaduje rychlý zásah založený na jednoduchých kritériích, se neslučovalo se zohledněním takových skutečností, jakými byly veřejné podpory, jejichž posouzení vyžadovalo zvlášť složité vyšetřování. Soudní dvůr rozhodl, že *„[a]čkoli nelze vyloučit, že Komise při úpravě výrobních kvót může přihlížet k situacím, které odporují čl. 4 písm. c) [UO] a normám stanoveným v jejích rozhodnutích v dané oblasti a které byly náležitě prokázány v rámci postupů za tím účelem stanovených,* stejně jako již přihlíží ke své činnosti při dohledu v oblasti investic, nelze však zajít až tak daleko, že by se požadovalo, aby protikrizová opatření podle článku 58 [UO] byla používána jako korektiv účinku protiprávních podpor poskytnutých členskými státy“ [114].

272. S ohledem na tyto skutečnosti tedy neexistuje žádná povinnost k tíži Komise,

110 — Výše uvedený rozsudek Krupp a Thyssen v. Komise. Viz také výše uvedený rozsudek Dillinger Hüttenwerke v. Komise, v němž Soudní dvůr upřesnil, že články 14a a 14b obecného rozhodnutí č. 234/84 týkající se poskytování dodatečných výrobních kvót musejí být uplatňovány a vykládány s přihlédnutím k druhému kodexu podpor. Z toho vyplývá, že podnik, který má splňovat kritéria pro povolení podpory, nemůže využívat dodatečných kvót podle článku 14a uvedeného rozhodnutí (body 13 až 15).

111 — 119/81, Recueil, s. 2627.

112 — Režim dohledu a výrobních kvót oceli je založen na tomto ustanovení.

113 — Výše uvedený rozsudek Klöckner-Werke v. Komise (bod 19, kurziva provedena autorem tohoto stanoviska).

114 — Tamtéž (kurziva provedena autorem tohoto stanoviska). Viz také rozsudky ze dne 11. května 1983, Klöckner-Werke v. Komise (136/82, Recueil, s. 1599, bod 36) a Klöckner-Werke v. Komise (311/81 a 30/82, Recueil, s. 1549, bod 36), jakož i Finsider v. Komise, uvedený výše.

pokud jde o důsledky, které je nutno vyvozovat v rámci úpravy výrobních kvót z případného neoznámení státní podpory. Komise coby orgán dohledu byla nicméně povinna jednat s veškerou požadovanou péčí.

273. Nedomnívám se však, že by tento nedostatek řádné péče mohl v projednávaném případě zbavit jednak členský stát jeho povinnosti nařídit navrácení protiprávně poskytnutých podpor, a jednak podnik, který byl příjemcem podpory, jeho povinnosti ji vrátit.

274. Domnívám se totiž, že ani Spolková republika Německo, ani společnost Salzgitter nejsou oprávněny dovolávat se porušení zásady řádné správy ze strany Komise, když poskytnutí dotčených podpor nebylo oznámeno v jakékoli formě i přes jasnou a bezpodmínečnou povahu této povinnosti.

275. Je totiž nutno připomenout, že právo na řádnou správu není absolutní výsadou, kterou by bylo možné vůči správě Společenství za jakýchkoli okolností namítat. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že jestliže zásada řádné správy ukládá orgánům Společenství určité povinnosti, znamená též jistou péči ze strany zúčastněné osoby [115]. Záruky poskytnuté osobě jednající se správními orgány Společenství proto nemohou být využívány osobou, která by jednala v nedbalosti nebo by nejednala v dobré víře.

276. V projednávaném sporu není pochyb o tom, že ani v roce 1988, ani v následujících letech nebylo učiněno žádné oznámení sporných podpor. Jak přitom rozhodl Soudní dvůr, takový postup zakládá „zvlášť závažné protiprávní jednání, jelikož je v rozporu […] se systémem zásadního významu pro ochranu společného trhu“ [116].

277. Povinnost předchozího oznámení je totiž klíčem celého systému preventivní kontroly zavedeného Komisí v rámci jednotlivých kodexů podpor ocelářskému průmyslu. Tato povinnost jí umožňuje zajistit dohled na společným trhem uhlí a oceli v souladu s cíli sledovanými Smlouvou o ESUO tím, že povoluje poskytnutí určitých podpor ocelářskému průmyslu vzhledem ke zvýšené citlivosti tohoto odvětví. Uvedená povinnost též umožňuje odstranit případné pochybnosti členského státu, který má v úmyslu zavést opatření, o tom, zda je toto

115 — Viz zejména rozsudek Soudu ze dne 8. května 2003, Josanne a další v. Komise (T-82/01, Recueil, s. II-2013, bod 81).

116 — Výše uvedené usnesení Německo v. Komise (bod 54 a citovaná judikatura).

opatření podporou povolenou použitelným kodexem podpor ocelářskému průmyslu, či nikoli. Je tedy nesporné, že účelem oznamovací povinnosti je právní jistota a že tato povinnost tedy musí být z tohoto důvodu přísně dodržována [117].

278. Když Komise zavedla v článku 6 třetího kodexu postup oznamování takových záměrů, jakým je i záměr, o který se jedná v projednávaném sporu, splnila tak úlohu, kterou jí svěřuje Smlouva o ESUO v oblasti státních podpor, neboť měla za to, že režimy, které předtím povolila na základě Smlouvy o ES mohly ovlivnit řádné fungování společného trhu uhlí a oceli.

279. Jak to jasně vyplývá z pátého bodu odůvodnění tohoto kodexu, cílem bylo „zavést celkový systém Společenství zajišťující jednotné zacházení se všemi podporami, které ještě mohou být poskytovány ocelářskému průmyslu, v rámci jediného řízení".

280. Díky tomuto systému lze zabránit tomu, aby obecný režim podpor povolený Komisí na základě Smlouvy o ES mohl být dále využíván v rámci Smlouvy o ESUO, ačkoli se jeví být v rozporu s řádným fungováním společného trhu oceli, jakož i s pravidly stanovenými v rámci kodexů podpor ocelářskému průmyslu.

281. Uvedený systém tak zajišťuje rovné zacházení mezi členskými státy a hospodářskými subjekty podle toho, zda oznámí podporu konkrétně poskytnutou ocelářskému podniku na základě čl. 6 odst. 1 první věty uvedeného kodexu nebo podporu poskytnutou v rámci provedení obecného režimu podpor na základě čl. 6 odst. 1 druhé věty téhož kodexu. Bylo by totiž v rozporu se zásadou rovného zacházení, kdyby podpora poskytnutá podle obecného režimu podpor povoleného na základě Smlouvy o ES byla povolena na rozdíl od podpory oznámené na základě kodexu podpor ocelářskému průmyslu. Takový případ by byl v rozporu s vlastními cíli, jež sleduje Smlouva o ESUO, a systém preventivní kontroly stanovený Komisí v článku 6 třetího, čtvrtého, pátého a šestého kodexu by tak byl zbaven svého užitečného účinku. Taková situace by též vedla k riziku, že budou obcházena pravidla zakotvená ve Smlouvě o ESUO, zejména zákaz státních podpor stanovený v čl. 4 písm. c) UO, ve prospěch pružnějších pravidel obsažených ve Smlouvě o ES.

282. V projednávaném sporu však není zpochybňováno, že v rozporu s povinnostmi

117 — Rozsudek ze dne 15. února 2001, Rakousko v. Komise (C-99/98, Recueil, s. I-1101, body 73 a 85).

stanovenými členským státům v článku 6 třetího kodexu, jakož i následujících kodexů byly sporné podpory poskytnuty bez oznámení v jakékoli formě.

283. Je zjevné, že předání zpráv o činnosti nebo jiných dokumentů stejné povahy společností Salzgitter Komisi v rámci režimu dohledu kvót oceli a investic nemůže nahrazovat řádné oznámení splňující požadavky uvedeného ustanovení.

284. Jak již rozhodl Soudní dvůr o postupu upraveném v čl. 88 odst. 3 ES, povinnost předchozího oznámení spočívá pouze na členských státech. Tato povinnost nemůže být například splněna, jestliže tak učiní podnik, který byl příjemcem podpory [118]. Soudní dvůr tedy vykládá povinnost předchozího oznamování státních podpor upravenou ve Smlouvě o ES velmi přísně. A tím spíše tomu tak musí být v rámci Smlouvy o ESUO, která pro připomenutí dovoluje poskytování státních pomocí jen výjimečně.

285. Z toho vyplývá, že se Spolková republika Německo nemohla zbavit oznamovací povinnosti, která jí přísluší podle článku 6 třetího, čtvrtého a pátého kodexu, na základě zjištění učiněných Komisí při zkoumání dokumentů předložených společností Salzgitter nebo v rámci přezkumu obecného režimu podpor, který mohla Komise učinit podle Smlouvy o ES.

286. Pokud by tomu tak bylo, pak by se totiž členský stát mohl vyhnout své povinnosti předchozího oznámení podpor, a tím zbavit preventivní kontrolu Komise užitečného účinku.

287. V projednávaném sporu je nesporné, že Spolková republika Německo, která po dobu téměř deseti let Komisi neoznámila záměry o použití článku 3 ZRFG ve prospěch společnosti Salzgitter, nesplnila své povinnosti.

288. Za těchto podmínek, i kdyby Komise nesplnila svou povinnost řádné péče, jsem tedy na rozdíl od Soudu toho názoru, že tato skutečnost nemohla zbavit členský stát jeho povinnosti požadovat navrácení dotčených podpor, které kvůli nedostatku předchozího oznámení byly společnosti Salzgitter poskytnuty protiprávně a měly být vráceny.

118 — Rozsudek ze dne 1. června 2006, P & O European Ferries (Vizcaya) a Diputación Foral de Vizcaya v. Komise (C-442/03 P a C-471/03 P, Sb. rozh. s. I-4845, bod 103).

289. V rámci analýzy třetí části budu zkoumat, zda nicméně Komise mohla požadovat navrácení dotčených podpor, aniž by tím porušila zásadu právní jistoty a zásadu ochrany legitimního očekávání.

3. Ke třetí části prvního důvodu kasačního opravného prostředku vycházející z nesprávného výkladu zásady právní jistoty a zásady ochrany legitimního očekávání

290. Třetí část prvního důvodu kasačního opravného prostředku chápu tak, že Komise v ní vytýká Soudu, že nesprávně uplatnil judikaturu Soudního dvora týkající se zásady právní jistoty a zásady ochrany legitimního očekávání, když rozhodl, že Komise tyto zásady porušila, protože požadovala navrácení podpor poskytnutých společnosti Salzgitter v letech 1986 až 1995.

a) Argumenty účastnic řízení

291. Komise má za to, že napadený rozsudek porušuje zásadu právní jistoty tím, že Soud pominul povahu pravidel týkajících se podpor ocelářskému průmyslu. Tato pravidla se neustále vyvíjejí stejně jako pravidla o společné organizaci trhů. Komise přitom tvrdí, že hospodářské subjekty musí počítat se změnami použitelných pravidel a nejsou oprávněny vkládat legitimní očekávání v to, že jim nebudou uložena další omezení [119].

292. Podstatou tvrzení společnosti Salzgitter je, že Soud uplatnil zásadu právní jistoty a zásadu legitimního očekávání správně.

293. Připomíná, že v souladu s judikaturou Soudního dvora lze princip ochrany legitimního očekávání uplatnit vůči právní úpravě Společenství potud míře, v jaké Společenství samo předem vytvořilo situaci, která mohla vyvolat legitimní očekávání [120]. V projednávané věci přitom Komise několikrát a bezvýhradně povolila ZRFG a dále v rámci prvního kodexu podpor ocelářskému průmyslu vyjádřila, že je povinna nadále považovat takové režimy podpor, jakým je ZRFG, za legální [121].

119 — Komise odkazuje na rozsudek ze dne 15. února 1996, Duff a další (C-63/93, Recueil, s. I-569, bod 20).

120 — Rozsudek ze dne 6. března 2003, Niemann (C-14/01, Recueil, s. I-2279, bod 56).

121 — První až čtvrtý bod odůvodnění prvního kodexu.

294. Společnost Salzgitter krom toho upřesňuje, že teprve v roce 1998 začala Komise zkoumat daňové režimy členských států z hlediska práva státních podpor. V tomto ohledu odkazuje na některá rozhodnutí Komise, v nichž tato nenařídila navrácení podpor poskytnutých na základě vnitrostátního daňového režimu, z důvodů souvisejících zejména s ochranou legitimního očekávání [122]. Tvrdí tedy, že sporné rozhodnutí porušuje zásadu rovného zacházení tím, že se v něm požaduje navrácení podpor poskytnutých společnosti Salzgitter.

b) Posouzení

295. Spolková republika Německo se domnívá, že Soud správně odkázal na výše uvedené rozsudky Duff a další [123] a Oliveira v. Komise [124], poněvadž tyto definují ochranu, již poskytuje zásada právní jistoty v širším smyslu. Spolková republika Německo nejprve připomíná, že podle judikatury Soudního dvora splňuje právní úprava Společenství požadavek právní jistoty, pouze pokud zúčastněným osobám umožňuje přesně se seznámit s rozsahem povinností, které jim stanoví, a na základě toho přijmout opatření, načež zdůrazňuje, že takové posouzení závisí na kontextu, v němž byla taková právní úprava Společenství přijata, a na srovnání s předchozí právní situací. V projednávané věci se přitom Spolková republika Německo domnívá, že se zúčastněné osoby nemohly přesně seznámit s rozsahem svých povinností, jelikož nová právní úprava není ani jasná, ani dostatečně odůvodněná. Soud tedy správně uznal, že došlo k porušení zásady právní jistoty.

296. Jak jsem již uvedl, Soud v bodě 182 napadeného rozsudku rozhodl, že Komise za zvláštních okolností projednávaného případu nemohla požadovat navrácení podpor poskytnutých společnosti Salzgitter, aniž by porušila zásadu právní jistoty. Soud měl totiž za to, že právní rámec použitelný na podnik, který byl příjemcem podpory, nebyl jasný a že Komise tím, že nereagovala na informace, které jí byly sděleny příjemcem a Spolkovou republikou Německo, nepostupovala s řádnou péčí, a vytvořila tak nejednoznačnou situaci.

297. Z hlediska závěrů, které jsem vyvodil v rámci zkoumání obou předchozích částí, se na rozdíl od toho, co rozhodl Soud,

122 — Rozhodnutí Komise č. 2002/347/ESUO; rozhodnutí 2003/515/ES ze dne 16. července 2003 o belgických daňových výhodách poskytnutých koordinačním střediskům usazeným v Belgii, rozhodnutí Komise 2003/515/ES ze dne 17. února 2003 o režimu podpor provedeném Nizozemskem pro mezinárodní financování (Úř. věst. L 180, s. 52), a rozhodnutí Komise 2003/601/ES ze dne 17. února 2003 o režimu podpor C54/2001 (ex NN 55/2000) Irsko – zahraniční příjmy (Úř. věst. L 204, s. 51).

123 — Bod 20.

124 — Bod 29.

domnívám, že Komise tím, že požadovala navrácení dotčených podpor, neporušila ani zásadu právní jistoty, ani zásadu ochrany legitimního očekávání společnosti Salzgitter.

299. S ohledem na skutečnosti, které jsem dovodil výše, se nedomnívám, že by Komise mohla porušit právní jistotu společnosti Salzgitter tím, že požaduje navrácení sporných podpor.

i) K tvrzenému porušení zásady právní jistoty

298. Zásada právní jistoty znamená, že právní předpisy Společenství mají být jasné a že jejich uplatňování má být pro procesní subjekty předvídatelné [125]. Požaduje, aby každý akt orgánů mající právní účinky byl jasný a přesný a aby byl zúčastněné osobě oznámen takovým způsobem, aby mohla s jistotou rozpoznat okamžik, od kterého uvedený akt existuje a začíná mít právní účinky. Tato zásada se uplatní zvlášť přísně, jedná-li se o akt, který může mít finanční dopad, aby se zúčastněné osobě umožnilo s jistotou rozpoznat rozsah povinností, které jí tento akt ukládá [126]. To se může týkat rozhodnutí přijímaných Komisí v oblasti státních podpor [127].

300. Jak jsem již uvedl, Komise přijímá kodexy podpor ocelářskému průmyslu ve formě obecně závazných rozhodnutí. Tyto kodexy jsou z tohoto důvodu zveřejňovány v *Úředním věstníku Evropských společenství*. Tyto kodexy za určitých podmínek povolují výjimky z obecného zákazu státních podpor stanoveného v čl. 4 písm. c) UO, a to ve prospěch určených kategorií podpor, které taxativně vyjmenovávají. Pravidla, jež stanoví, jsou dle mého mínění jasná. K tomu jsem dospěl již v bodech 231 až 237 tohoto stanoviska v souvislosti s povinností předchozího oznámení záměru podpor. Spolková republika Německo s ohledem na svou účast v Poradním výboru ESUO a společnost Salzgitter s ohledem na svou silnou hospodářskou pozici mohly obě rozpoznat rozsah svých povinností, které jim uložila Komise v rámci režimu kontroly státních podpor.

125 — Rozsudek ze dne 15. prosince 1987, Irsko v. Komise (325/85, Recueil, s. 5041, bod 18).

126 — Viz zejména rozsudek Soudního dvora ze dne 9. července 1981, Gondrand Freres a Garancini (169/80, Recueil, s. 1931, bod 17), a rozsudek Soudu ze dne 3. října 2006, Hewlett-Packard v. Komise (T-313/04, bod 66 a citovaná judikatura).

127 — Výše uvedený rozsudek Duff a další (bod 20).

301. Pokud jde o předvídatelnost použitelných pravidel, domnívám se také, že společnost Salzgitter mohla předvídat, že pravidla stanovená Komisí v jednotlivých kodexech podpor ocelářskému průmyslu mohou být

předmětem úprav a změn v závislosti na vývoji hospodářské situace v ocelářském odvětví.

302. Jak právem podotkla Komise, pravidla týkající se podpor ocelářskému průmyslu se totiž neustále vyvíjejí. Kodexy podpor ocelářskému průmyslu a pravidla, jež stanoví, platí pouze na určenou dobu. Tyto kodexy se navzájem ruší a každý kodex přináší nové znění odchylných ustanovení, která jsou přizpůsobována technickému a ekonomickému vývoji ocelářského průmyslu. Přepracováním kodexu chtěla Komise zajistit právě to, aby poskytování podpor nebylo trvalým stavem, ale zůstalo časově omezenou výjimkou odpovídající určité situaci a určitým potřebám. Rozhodnutí Komise, které v rámci kodexu podpor ocelářskému průmyslu povoluje poskytování určených podpor některým ocelářským podnikům, proto vytváří právní situaci, která může být v rámci posuzovací pravomoci orgánů Společenství změněna, jak tomu může být zejména v oblasti společné organizace trhů, jejíž cíl zahrnuje soustavné přizpůsobování v závislosti na změnách hospodářské situace [128]. Po uplynutí platnosti kodexu podpor ocelářskému průmyslu tedy Komise může přijmout v rámci jiného kodexu nová pravidla, jestliže má za to, že řádné uplatňování pravidel Smlouvy o ESUO vyžaduje takový postup.

303. Proto se domnívám, že tím, že Komise v sporném rozhodnutí konstatuje, že dotčené podpory nebyly oznámeny, a v důsledku toho požaduje jejich navrácení, nevyplývá z tohoto rozhodnutí, že by bylo v rozporu se zásadou právní jistoty, zatímco Spolková republika Německo tím, že uvedené podpory neoznámila v souladu s ustanoveními třetího, čtvrtého a pátého kodexu, tuto zásadu nedodržela.

ii) K tvrzenému porušení zásady ochrany legitimního očekávání

304. Zásada ochrany legitimního očekávání se jeví být logickým důsledkem zásady právní jistoty. V případě změny pravidla má zajistit ochranu oprávněně nabytého postavení jedné nebo více fyzických nebo právnických osob [129]. Jestliže však může dojít ke

128 — Viz zejména rozsudek ze dne 14. října 1999, Atlanta v. Komise a Rada (C-104/97 P, Recueil, s. I-6983, bod 52).

129 — Viz zejména rozsudek ze dne 18. května 2000, Rombi a Arkopharma (C-107/97, Recueil, s. I-3367, bod 66 a citovaná judikatura).

změně situace v rámci posuzovací pravomoci orgánů Společenství, hospodářské subjekty nemohou vkládat své legitimní očekávání do zachování stávající situace [130].

305. V projednávaném sporu se v prvé řadě domnívám vzhledem k závěrům, které jsem vyvodil výše, že se ani společnost Salzgitter, ani Spolková republika Německo nemohou dovolávat porušení zásady ochrany legitimního očekávání.

306. Je totiž známo, že v oblasti státních podpor se členské státy nemohou dovolávat legitimního očekávání příjemců, aby se vyhnuly povinnosti navrátit protiprávně poskytnuté podpory, pokud byly tyto podpory poskytnuty v rozporu s procesními pravidly. Soudní dvůr má totiž za to, že kdyby tomu tak bylo, mohly by vnitrostátní orgány na základě protiprávnosti vlastního jednání mařit účinnost kontroly prováděné Komisí [131].

307. Rovněž je známo, že s ohledem na kategorickou povahu kontroly státních podpor mohou mít hospodářské subjekty legitimní očekávání ohledně řádného poskytnutí podpory, pouze pokud byla poskytnuta při dodržení postupu za tím účelem stanoveného a zejména pravomocí svěřených Komisi [132]. Podle ustálené judikatury rovněž platí, že s řádnou péčí postupující hospodářský subjekt musí být za běžných okolností schopen přesvědčit se o dodržení tohoto postupu [133].

308. V rámci tohoto stanoviska však tvrdím, že Spolková republika Německo tím, že neoznámila dotčené podpory, nedodržela postup stanovený od roku 1986 v jednotlivých kodexech podpor ocelářskému průmyslu. Domnívám se též, že společnost Salzgitter byla schopna přesně zjistit rozsah svých povinností v rámci kontroly státních podpor stanovené Komisí.

309. Se zřetelem k výše uvedené judikatuře a ke zvláštním okolnostem projednávané věci jsem tedy toho názoru, že ani Spolková republika Německo, ani společnost

130 — Výše uvedený rozsudek Soudního dvora Delacre a další v. Komise (bod 33 a citovaná judikatura), a rozsudek Soudu ze dne 24. října 1997, Wirtschaftsvereinigung Stahl a další v. Komise (T-244/94, Recueil, s. II-1963, body 58 a 59).

131 — Viz zejména v rámci Smlouvy o ES rozsudek ze dne 14. ledna 1997, Španělsko v. Komise (C-169/95, Recueil, s. I-135, bod 48 a citovaná judikatura).

132 — Viz zejména v rámci Smlouvy o ES rozsudek ze dne 22. června 2006, Belgie a Forum 187 v. Komise (C-182/03 a C-217/03, Sb. rozh. s. I-5479, body 150 až 152).

133 — Viz výše uvedený rozsudek Alcan Deutschland (bod 25 a citovaná judikatura).

Salzgitter se nemohou dovolávat porušení zásady ochrany legitimního očekávání, aby se tak vyhnuly povinnosti navrátit dotčené podpory.

310. V každém případě se nedomnívám, že by Komise mohla u dotyčného členského státu a u podniku, který byl příjemcem podpory, vzbudit legitimní očekávání ohledně slučitelnosti dotčených podpor z hlediska pravidel Smlouvy o ESUO.

311. Jak to již zdůraznil generální advokát Léger v bodech 365 až 370 svého stanoviska k výše uvedené věci Belgie a Forum 187 v. Komise, porušení zásady ochrany legitimního očekávání se z hlediska judikatury Soudního dvora připouští, jsou-li splněny tři podmínky.

312. Zaprvé musí existovat akt nebo jednání správního orgánu Společenství, které může vzbudit toto očekávání. Tento správní orgán musel krom toho poskytnout konkrétní záruky [134].

313. Zadruhé, hospodářský subjekt nesmí být s to předvídat změnu postoje dříve zastávaného správním orgánem Společenství. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že je-li opatrný a obezřetný hospodářský subjekt s to předvídat přijetí aktu Společenství, který se může nepříznivě dotknout jeho zájmů, nemůže se dovolávat zásady ochrany legitimního očekávání, pokud je tento akt přijat [135]. Očekávání vyvolané aktem nebo jednáním správního orgánu Společenství je tedy „legitimní“, a proto musí být chráněno, jestliže dotyčná osoba mohla přiměřeně doufat v zachování nebo stabilitu takto vytvořené situace tak, jak to mohl učinit „opatrný a obezřetný“ hospodářský subjekt.

314. Zatřetí, porušení legitimního očekávání dotyčného nesmí být odůvodněno zájmem Společenství, jež by sledoval napadený akt. Tato podmínka je tedy splněna, jestliže se při vážení proti sobě stojících zájmů prokáže, že za okolností projednávaného případu zájem Společenství nepřevažuje nad zájmem dotyčné osoby na zachování situace, kterou mohla legitimně považovat za stabilní [136].

315. Je třeba zkoumat, zda v projednávané věci mohly akty nebo jednání Komise vyvolat

134 — Výše uvedený rozsudek Belgie a Forum 187 v. Komise (bod 147 a citovaná judikatura).

135 — Tamtéž.

136 — Viz zejména rozsudek ze dne 17. července 1997, Affish (C-183/95, Recueil, s. I-4315, bod 57).

u příjemce takové legitimní očekávání, které by Komisi mohlo zabránit v tom, aby uložila Spolkové republice Německo povinnost nařídit navrácení podpor a společnosti Salzgitter tyto podpory vrátit.

316. Nemyslím si, že by tomu tak bylo. Na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Salzgitter a Spolková republika Německo, jsem totiž toho názoru, že Komise nemohla vzbudit legitimní očekávání, když na základě Smlouvy o ES povolila obecný režim podpor upravený článkem 3 ZRFG nebo když přijala první kodex nebo dále když nereagovala na informace, které jí byly poskytnuty společností Salzgitter.

317. Pokud jde nejprve o rozhodnutí Komise o nevznesení námitek vůči článku 3 ZRFG, domnívám se, že tato rozhodnutí nemohla poskytnout určité záruky, pokud jde o slučitelnost dotčených podpor s pravidly Smlouvy o ESUO. Jak jsem již uvedl v rámci posouzení vzájemného kasačního opravného prostředku, tato rozhodnutí byla přijata toliko na základě článků 87 ES a 88 ES a vztahovala se na podniky spadající do rozsahu působnosti Smlouvy o ES. Vzhledem k tomu, že dotčených podpor využil podnik, na nějž se vztahuje Smlouva o ESUO, jejich slučitelnost se společným trhem uhlí a oceli se tedy řídila zvláštními pravidly posledně uvedené Smlouvy a akty přijatými k jejímu provedení [137].

318. Pokud jde dále o pravidla stanovená Komisí v rámci prvního kodexu podpor ocelářskému průmyslu, opět se domnívám, že nemohla u společnosti Salzgitter vyvolat legitimní očekávání, pokud jde o slučitelnost dotčených podpor se společným trhem uhlí a oceli.

319. Jak jsem již uvedl, pravidla, jež stanoví Komise v rámci kodexu podpor ocelářskému průmyslu, totiž odpovídají konkrétní situaci a potřebám a platí pouze po určenou dobu. Z ustálené judikatury přitom vyplývá, že i když je zásada ochrany legitimního očekávání součástí základních zásad Společenství, hospodářské subjekty nicméně nejsou oprávněny vkládat své legitimní očekávání do zachování stávající situace, která může být změněna v rámci posuzovací pravomoci orgánů Společenství. Ve výše uvedeném rozsudku Wirtschaftsvereinigung Stahl a další v. Komise soud Společenství shledal, že „řádné fungování společného trhu oceli v sobě zahrnuje zjevnou potřebu neustálých úprav v závislosti na změnách hospodářské

137 — Odkazuji na body 149 až 152 tohoto stanoviska.

situace“ [138]. Pokud jde o opatření určená k překonání krizových situací, rozhodl, že se hospodářské subjekty nemohou dovolávat nabytého práva na zachování právní situace existující v daném okamžiku [139].

320. Jak jsem již uvedl, rozhodnutí Komise, kterým se v rámci kodexu podpor ocelářskému průmyslu povoluje poskytnutí dané kategorie podpor určitým ocelářským podnikům, proto vytváří právní situaci, která může být na základě její posuzovací pravomoci změněna.

321. Z toho vyplývá, že když Komise v rámci čtvrtého bodu odůvodnění prvního kodexu upřesňuje, že se tento kodex omezuje „pouze na specifické podpory“, přičemž uplatnění obecných režimů podpor na ocelářský průmysl nadále podléhá kontrole Komise na základě článků 67 UO, jakož i 87 ES a 88 ES, a dále v článku 10 zmíněného kodexu uvádí, že tento je „použitelný až do 31. prosince 1981“, je jasné, že po tomto datu může Komise přijmout odlišná pravidla. Společnost Salzgitter, u níž se má za to, že zná použitelnou právní úpravu, tedy byla s to předvídat, že tato právní úprava může být přizpůsobena a změněna v závislosti na konjunktuře na ocelářském trhu. Jinými slovy, když Komise v rámci druhého kodexu rozhodla, že upraví jednotný postup pro všechny podpory ocelářskému průmyslu, a když v rámci třetího kodexu stanovila konkrétněji povinnost oznamovat takové podpory, o jaké se jedná v projednávaném sporu, neporušuje tím dle mého názoru zásadu ochrany legitimního očekávání.

322. Pokud se konečně jedná o nedostatek reakce Komise po předání informací společností Salzgitter, domnívám se, že nemohla u tohoto podniku založit legitimní očekávání, pokud jde o slučitelnost dotčených podpor se společným trhem uhlí a oceli. Tyto informace totiž nebyly sděleny v rámci oznámení, jež by odpovídalo požadavkům článku 6 třetího kodexu a následných kodexů, nýbrž v rámci programů regulace výroby oceli a programů dohledu nad investicemi. To dle mého mínění nestačí, aby společnost Salzgitter mohla přiměřeně doufat v to, že podpory, kterých využila, nepovedou k námitkám ze strany Komise [140].

138 — Bod 59.

139 — Tamtéž.

140 — Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. listopadu 1987, RSV v. Komise (223/85, Recueil, s. 4617), není na projednávanou věc použitelný. V této věci totiž Soudní dvůr dospěl k názoru, že průtahy Komise (26 měsíců) s vydáním rozhodnutí o slučitelnosti státní podpory mohly u příjemce podpory vyvolat takové legitimní očekávání, které mohlo Komisi zabránit v tom, aby vnitrostátním orgánům uložila povinnost nařídit navrácení podpory. Nicméně v uvedené věci byla tato podpora oznámena.

323. Proto se domnívám, že akty nebo jednání Komise v projednávané věci nemohly u společnosti Salzgitter založit takové legitimní očekávání, které by Komisi mohlo zabránit v tom, aby uložila Spolkové republice Německo povinnost nařídit navrácení podpor a podniku, který byl jejich příjemcem, pak jejich vrácení.

324. S ohledem na všechny tyto skutečnosti a na závěry, které jsem již vyvodil v rámci zkoumání obou předchozích částí, se domnívám, že se Soud dopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise porušila zásadu právní jistoty tím, že požadovala navrácení podpor, které byly vzhledem k nedostatku oznámení poskytnuty společnosti Salzgitter protiprávně.

325. Proto navrhuji, aby Soudní dvůr prohlásil první žalobní důvod za opodstatněný a zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž byly tímto rozsudkem zrušeny články 2 a 3 sporného rozhodnutí týkající se navrácení podpor poskytnutých společnosti Salzgitter v letech 1986 až 1995.

326. Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že není namístě se vyslovovat k ostatním částem tohoto důvodu kasačního opravného prostředku. Domnívám se také, že není namístě se vyslovovat k druhému důvodu tohoto kasačního opravného prostředku.

VII – K vrácení věci Soudu

327. Článek 61 první pododstavec statutu Soudního dvora stanoví, že je-li kasační opravný prostředek opodstatněný, zruší Soudní dvůr rozhodnutí Soudu. V tomto případě může Soudní dvůr vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje, nebo věc vrátit zpět Soudu k rozhodnutí.

328. Jsem toho názoru, že v projednávané věci nelze za daného stavu o sporu rozhodnout. Posouzení důvodů uplatněných společností Salzgitter v rámci její žaloby na neplatnost bude totiž nevyhnutelně vyžadovat skutková ověření, která Soud v rámci napadeného rozsudku neučinil. Mám na mysli zejména čtvrtý důvod, vycházející z nesprávného posouzení, pokud jde o kvalifikaci některých investic jako opatření spadajících do rozsahu působnosti Smlouvy o ESUO, pátý důvod, vycházející z nesprávného posouzení spočívajícího v tom, že Komise nekvalifikovala některé investiční záměry jako opatření směřující k ochraně životního prostředí, a šestý důvod, vycházející z nesprávného posouzení ve vymezení určující aktualizační sazby.

329. Tyto úvahy mě vedou k tomu, abych navrhl vrácení projednávané věci Soudu k rozhodnutí ve věci samé a aby o nákladech řízení bylo rozhodnuto později.

VIII – Závěry

330. S ohledem na předchozí úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr rozhodl takto:

1) Rozsudek Soudu prvního stupně Evropských společenství ze dne 1. července 2004, Salzgitter AG v. Komise (T-308/00), se ruší v rozsahu, v němž se tímto rozsudkem ruší články 2 a 3 rozhodnutí Komise 2000/797/ESUO ze dne 28. června 2000 týkajícího se státní podpory poskytnuté Německem společnostem Salzgitter AG, Preussag Stahl AG a ocelářským dceřiným společnostem skupiny, dnes seskupeným pod názvem Salzgitter AG – Stahl und Technologie (SAG).

2) Věc se vrací Soudu prvního stupně Evropských společenství k rozhodnutí ve věci samé.

3) O nákladech řízení bude rozhodnuto později.